

Zsidók a varsói felkelésben

— A véres varsói barrikádok romjai között sokszáz zsidó harcolta meg utolsó kétségbeesett harcát a zsrnök ellen. Mi, páran szerencsésen életben maradtunk, tanui a hősi napoknak, a vértanúknak, dadogó elbeszélői egy barbár korszak legvéresebb epizódjának...

Igy kezdődik beszélgetésünk *Borzykowski Towia* lengyel mérnökkel, a varsói felkelés második évfordulóján. Ő volt az egyik toborzója a zsidó partizánoknak. Halkszavú, fáradt ember, csak néha kinyitja a szemét és aránt emlékezik a hősi napokra, a kézitásban viaskodó katonák kapkodó mozdulataival, látszik rajta, hogy életének felejthetetlen helyszíni riportját éli át.

— A varsói gettó akkor már másodszer lázadt a germán barbárok ellen. Párezer zsidó, a közelgő éhenhalás legyengültségében, de annál elkeseredettebben harcolt néhány ócska kézi-fegyverrel a lángszórók, a géppisztolyok és a tankok ellen. A gettó csakhamar lángokban állt. Pár száz zsidó menekült meg a gettóból, földalatti folyosókon, kanálisokon keresztül keresték Varsó szabadabb falait bűz.

— Ekkor jelent meg felhívásunk a zsidó harci csoport öszszehívására. Másnap már állt a Z. O. B., a zsidó partizánok harci egysége. A felhívásra százával jelentkeztek a még életben lévő zsidók a felkelők seregébe, ifjak és vének, lányok és asszonyok, elmondhatom, hogy valamennyi zsidó, akinek volt még jértányi ereje. Nagy számlatartásunk volt keróni: az utolsó ókajom arra, hogy fegyverrel a kezünkben, mint szabad emberek küzdhessünk Hitler félig már elvérzett csordája ellen. S egyuttal, a lengyel felkelők sorába lépve, a szabad és független Lengyelországért, a lengyel demokráciáért is küzdeni akartunk. A mi csoportunk képezte a harmadik század második szakaszát.

ERŐSÜLT A HANGJA, KÉ SZÍVEGETEJÉRE ÉS KESERNYŰS MOSOLLYAL MESÉLI TÖVÉBÉ

— Erdős dolog történet... Mi akkor sokat bosszankodtunk ezen, ma azonban már nem tudok, csak könnyes meghatottsággal visszaemlékezni a történetekre. A népi hadsereg vezetősege, biztosítva számunkra a felkelők minden jogát, mindenáron lebeszélte bennünket arról, hogy a barrikádok közötti aktív harcokban résztvegyünk. Szörnyű rongyainkban, mint saját magunk halotti maszkjai, álltunk a parancsnok előtt és a diadolluk utolsó, kétségbeesett

erőfeszítésével szorongattuk kezünkben a fegyvert. De hát miért? Eppen mi nem harcolhattunk? Mi, akiknek a legtöbb elintézni valója van a zsrnökkel?... Soha nem fogom elfelejteni a parancsnok őszintén fájdalmas arcát, okos szavait, amint ezeket mondta:

— Ti, az utolsó életbenmaradt zsidók, talán egész Európának utolsó zsidói nem hullhattok el a harcban. Legyetek ti ennek a szörnyű mártíriumnak élő és örökké váló tanui. Ne kockáztassátok az életeteket. Bujdosatok a romok között: Mi rátok is vigyázunk...

— Nem és nem, bennünket nem lehetett kirekeszteni az emberiség leghalálósabb ellenségével vívott harcból. Az ajánlatot, a nekünk akkor tulságosan emberséges ajánlatot nyomomban elvetettük. Megmagyaráztuk a nagyszerű parancsnoknak, hogy a varsói felkelés a gettó felkelésnek egyenes folytatása és a zsidó ifjuság ezrei álmodtak arról a pillanatról, amikor vállvetve a lengyel felkelőkkel, közösen küzdhetnek az emberség jobb világért.

— Megkezdődött a harc. A mi szűzünk a Stare Miasto kerületében harcolt, ez a kerület volt a németek elleni harc egyik legvéresebb szakasza. A zsidó harcok odatapadt a barrikádokra és nem mozdult akkor sem, amikor a népi hadsereg már megkezdte a kerület feladását. Négy hétig folyt a harc Mostawa utcájában, ahol századunk fele elpusztult. Heves harcok közben vonultunk vissza a kanálisokon keresztül *Zolibos* kerületébe, ahol pokoli tüzet zúdítottak ránk a németek. Akkor már tudtuk létezésünkről és ezt a kerületet ostromolták leghevesebben. A tulerő azonban innen is elkergetett bennünket és utcáról-utacára folyt a harc tovább... Alig páran maradtunk életben.

Felvillanyozva mondja tovább:

— A harcban nem volt különbség a lengyel és a lengyel zsidó között. Tökéletes bajtársaság fejlődött ki közöttünk. It tapasztaltuk annyi sok év után először, hogy a faji gyűlölet a zsrnökök beszorakonykyláján kifőzött maszlag és csak arra jó, hogy címeket elbődítva, beállithasson népeket a rossz szolgálatába. Testvérek voltunk a harcban, télekben is összeforrott harcosok.

— Hogy mivel lehetne jellemzni legjobban a varsói zsidó harcos? Talán azzal, hogy

érezte, nem lehet olyan győzelmet aratnia, ami ki tudná elégíteni. Milliő elpusztított zsidó nevében harcoltunk, milliő gyalázatosan elpusztított mártír erejét, gyűlöletét, bosszúját éreztük lelkünkben, izmainkban, úgy néztünk szikrázó szemekkel a barrikádon túlra a gyilkosok felé, hogy egy percig sem éreztük a félelmet és maga a halál is győzelmes megváltásként tűnt élénk, ha arra gondoltunk, hogy végre szabad ember módjára harcolva üti át szívünket egy gyilkos golyó. Mi volt ez a gettó harcai utáni Megbélyegzetten, beszorítva a gyűlölet falai közé, úgy éreztük, hogy

egy egész világ gyűlöletének tengerében fuldokolva harcolunk. Itt a varsói szent barrikádokon összefolyt a zsidó harcos vére a lengyel hőskövel. Katonák voltunk, tudatos harcosai az eszmének, melyért elvérezni dicsőséget jelent.

Talán nem is ideillő, ünneprontó kérdésemre, hogy mi hát ma a zsidók helyzete Lengyelországban, idegesen legyint:

— A gyűlölet magját jól és mélyen elvetették egyes emberek lelkében, idő kell ahhoz, amíg a megfertőzött lelkekben a szeretet kivirágzik. Higgye el nekem, ezek az emberek is meggyógyulnak egyszer...

U. J.

Keresnek volt deportáltakat

Szerkesztőségünkhez levél érkezett Bécsből. Írója *Hans Lehner*, az osztrák belügyminisztérium bünygyi osztályának felügyelője. Leveleiben elmondja, hogy a *badütslaui Koncentrációs táborban együtt volt magyar deportáltakkal* és mindent megtett, hogy segítsen rajtuk. Amikor kikerült a lágerből, a Gestapo nyomon követte, ennek ellenére többször elment *Bad Vöslaubá*, de a táborba már nem tudott bejutni. Mielőtt a Vörös Hadsereg felszabadította a tábort, ismét megkísérelte a táborba való bejutást, de ez a kísérlete sem sikerült, mert a rendőrség és a Volksturm egysegei zárták körül a láger. Ké-

sőbb, mikor a tábor foglalt után érdeklődött, azt a felvilágosítást kapta, hogy azok már visszatértek Magyarországra. Most szeretne velük érintkezésbe lépni, illetve jelenlegi címüket megtudni. Különösen érdekelné őt *Balassa* és neje, *Graciál Éva* és szülei, *Korda Vera*, *Herzfeld Adél* és *Péter fia*, *Anisfeld Erzsébet* és *Kislányai tartózkodási helye*. Nekik, valamint az alanti névsorban szereplők valamennyiének lapunk útján küldi üdvözetét és boldog lenne, ha mielőbb válaszát kapna tőlük. Címe: *Abt. Insp. Hans Lehner, Bundesministerium für Inneres Wien, I., Herrengasse 7.*

Névsor azokról a zsidó deportáltakról, akik 1944-45-ben Strasshofban, Mariazellerben, Berndorfban és Bad Vöslauban tartózkodtak:

Név, született, születési hely:	Név, született, születési hely:
Anisfeld Erzsébet, 1916 IX. 16., Debrecen.	Kiss Andor, 1883 IV. 20., Szeged.
Anisfeld Ágnes, 1940 VIII. 31. Hódmezővásárhely.	Kiss Rézsa, 1892 VII. 25., Kutas.
Balassa József, 1893 II. 14., Hódmezővásárhely.	Kiss István, 1890 III. 15., Szeged.
Balassa Irma, 1882 XII. 11., Szabadka.	Kiss Erzsébet, 1893 V. 2., Szeged.
Barta Mária, 1876 III. 31., Szeged.	Kiss Éva, 1927 III. IV., Szeged.
Barna Izse, 1897 XI. 2., Cserna.	Korda Vera, 1921 II. 22., Szeged.
Barna Ilona, 1883 IV. 28., Kistelek.	Klein Janny, 1881 III. 18., Dombóvár.
Deutsch Imre, 1891 VIII. 29., Kamaháza.	Elantz Klára, 1903 II. 2., Hódmezővásárhely.
Deutsch Klára, 1896 V. 25., Szeged.	Elantz Judit, 1931 I. 15., Hódmezővásárhely.
Goldmann Henk, 1870 II. 7., Hódmezővásárhely.	Elantz Magda, 1934 IX. 10., Hódmezővásárhely.
Gyöngyel Mária, 1880 VI. 20., Hódmezővásárhely.	Liebertman Irma, 1893 V. 12., Hódmezővásárhely.
Gyöngyel Erzsébet, 1883 IX. 1., Hódmezővásárhely.	Lévai Ficska, 1904 VI. 6., Hódmezővásárhely.
Hátsányi Adél, 1872 VI. 5., Kistelek.	Mészáros Teréz, 1900 X. 27., Szeged.
Herzfeld Adél, 1903 II. 24., Komárom.	Pankovics Elek, 1889 II. 10., Torontó.
Herzfeld Péter, 1929 V. 24., Cserna.	Singer Arnold, 1938 III. 28., Herény.
Graciál Éva, 1920 V. 18., Hódmezővásárhely.	Székely Ilona, 1892 VII. 27., Szeged.
Göber Arnold, 1892 III. 31., Szeged.	Steinberger Gábor, 1917 III. 24., Fonyó.
Göber Ilona, 1892 X. 17., Törökzentmiklós.	Steinberger Zsuzsa, 1906 VII. 21., Bék.
Kat, Éva, 1913 VIII. 28., Hódmezővásárhely.	Schwarcz Erzsébet, 1889 XII. 13., Hódmezővásárhely.
Katz Éva, 1935 XII. 18., Hódmezővásárhely.	Székely Leona, 1892 VII. 25., Szeged.
	Székely Livia, 1912 V. 23., Szeged.
	Ujvári Mária, 1875 I. 16., Dunapataj.

Weisz Mór Pékár, cukrászütemények, süte és cukrászda békébeli művészen Budapest, Dob-u. 22 Alkalmi rendelést vállal!

HOGY TÖRTÉNT?

XL.

Eszterházy Móric vallomása

Angelo Rotta pápai nuncius. nap Horthyra való befolyását megvilágítja Eszterházy Móric vallomása. A külföldi követségek nagy része 1944 elején a bombatámadások elől vidékre költözött. A pápai nuncius Eszterházy Mórinnak csakvéri barátjára ment, a svájci követ pedig Vajnára, amely onnan 40 km-re van. A püspöki kar Apor győri püspököt bizta meg, hogy a zsidók védelmével foglalkozzon, vele és a nunciussal volt közvetlen érintkezésben János József páter, aki napról-napra eljárt a belügyminisztériumban és a zsidó tanácstól közvetlenül kapta a híreket. Eszterházy egyfelől Apor püspökkel tárgyalt, másrészt a nunciussal, aki vendége volt. Angelo Rotta nemcsak, mint a szentszékek követe szerepelt, hanem méginkább, mint a Budapestben lévő követek degenje. Eszterházy felkérte a nunciust, hogy elsősorban saját személynél lépjen közbe, de értekezések köztötte, a svájci és a svéd követtel és amíg itt volt, a portugál ügyvivővel. Ennek a diplomáciai akciónak két irányja volt. Az egyik: a kormányzóval s a kormányzóval közbenjárni, szemük elé tárni, hogy mi történik itt, milyen embertelenség folyik. Másfelől pedig arra írtak, hogy a követek saját kormányukat mind alaposabban tájékoztassák a magyarországi borzalomokról és arról, hogy ami Magyarországon történik, nem egyéb, mint bűncselekmények ismertetése. A semleges követek kérésére kikérte meg tájékoztatni a nyugati országok külügyminisztériumát és sajtóját. A nuncius elsősorban Verolino követségi tanácsos utján tájékoztatta a kormányzót. Verolino íj. Horthy Miklóssal érintkezett és az ő tudósításai jutottak el a kormányzóhoz. (Eszterházy maga is megjelent Horthynál és feltárta az atrocitásokat.) A nuncius elég pszichizista volt. Egyenesen megmondotta, hogy „míg Endre és Baky kezében van a hatalom, lényeges változást nem igen lehet elérni”. A nuncius — aki gyakran bejárt a fővárosba — egy alkalommal nagyon leverten jött vissza. Eszterházy jelenkezett nála, de órákon át nem fogadta. Azt mondotta, hogy nem ér rá, fáradt. Amikor Eszterházy végre bejutott hozzá, igen leverten találta. A nuncius felmutatott egy francia nyelven megfogalmazott emlékiratot, amelynek utolsó mondatai lendületes szavakkal hívtak: „A magyar történelmi lovagiaságra, hogy a magyarok miként bántak a longyelekkel, franciákkal, hadifog-

lyokkal, de ezzel szemben, ami a zsidókkal történik, azt sem a külföld, sem a történelem, sem Isten előtt igazolni nem lehet”. Eszterházy ezután egy pro memoria készített a nuncius részére, hogy ha legközelebb a kormányzóhoz megy, vigye magával. Az aid memoir francia nyelvű kivonatát is átadta a nunciussal. Később Eszterházy maga is újra megjelent Horthynál és szóba hozta a zsidóüldözéseket. Ekkor a kormányzó többek között azt a kijelentést tette, hogy „Jaross nem igen tud rendet teremteni, sem az országban, sem a minisztériumban”. Ezen kívül megjegyezte, hogy „nem bír az államtitkárokkal, azok nem engedelmessékednek neki”. „Endrétől és Bakytól meg kell szabadítani az országot.”

A Zsidó Tanács kapcsolatai

Ugyanebben az időben már a Zsidó Tanácsnak is megváltak a kapcsolatai, amelyek a kormányzóhoz elvezettek. A tol. más íj. Horthy Miklós volt, akivel az összeköttetést dr. Pető Ernő teremtelte meg, dr. Onódy Dezső kormányzósági titkár segítségével. Az utóbbi készítette elő a találkozást. Íj. Horthy Miklós kiűzte a találkozás időpontját és Pető Ernőt még május végén a késő délutáni órákban felhívta a Várba. A külügyminisztérium előtt várta dr. Onódy és bevezette Petőt a Vár négyszögére vezető kisajton, a kormányzó síának fogadószobájába. Ezek a találkozások később sürűbben ismétlődtek. A Tanács kiküldötte feltárta a zsidók elleni intézkedéseket, a budapesti összeköltöztetéseket, az auschwitzi gázkamrákat. Íj. Horthy Miklós megrendülten hallgatta ezeket és vállalta, hogy apjával megismerteti a dolgokat és igyekszik segíteni. Előfordult, hogy kétkedéssel fogadta az adatok valódiságát, — mint mondotta — apja a deportáltak sorsáról megkérdezte Jarost és Winkelmannt és ezek a borzalomokat „zsidó rémlátásoknak” nyilvánították. Nem egyszer azt is elmondotta, hogy nehezen tud eredményt elérni, mert a miniszterek folyton hazudnak apjának.

A június 26-iki koronatanács

Ezeknek a befolyásoknak hatása érezhető a kormányzóknak a június 26-i koronatanácsban tanúsított magatartásán. A jobb érzésű keresztény konzervatív körök, az egyházak, a nuncius,

a zsidó tanácsban keresztül megismert auschwitzi szörnyűségek és a külföld, mind egy-egy tényező volt, ami Horthyt határozott állásfoglalásra bírta, különösen akkor, amikor látta, hogy kormánya két minisztertanács után (június 21 és 23.) sem nem tud, sem nem akar a tömeggyilkosságoknak véget vetni.

Arnóthy-Jungert volt külügyminiszterhelyettes vallomása szerint a korona-tanácsot Horthy a zsidók deportálása ügyében hívta össze: „Azt mondta, hogy ezt tovább nem tudja megengedni és engem kért, hogy én referáljak a külföldi állásfoglalásról. Erre én ugyan azt lefejtettem a koronatanácsban, amit a minisztertanácsban, — hogy hagyjuk abba, mert Magyarország becsülete és presztízse kívánja ezt”. Ezután a kormányzó még meghallgatta Széjajt, Baródit és Romány-Schmellert és a végén kijelentette, hogy „beszűnteti a zsidók deportálását”. Ugyanezért követelte, hogy a kormány megadja el állásukról Bakyt és Endrét. Csomó adatot említett, amelyek a zsidók elleni atrocitásokra vonatkoztak és kijelentette, hogy „tovább ezt nem tűri. Baky és Endre ellátóváltás ezekkel kapcsolatban követelte. A miniszterek szolgalelkűen hallgattak, nem szólltak fel a két deportáló államtitkár ellen. Jaross bünpénének tárgyalásán elismerte, hogy a kormányzóknak Endre és Baky ellátóváltását kívánó kijelentése elhangzott, de azt állította, hogy később ezt gyakorlatilag Horthy oda módosította, hogy más beosztást kapjanak. (Tényleg ez is történt, pedig a magyar ellenállási vonal megerősödhetett volna, ha a hatóságok megtudják, hogy a két fődeportátor nincs már a minisztériumban.)

Semmibe sem veszik a koronatanács határozatait

Figyeljük meg az események június 26-án a koronatanács elhatározta, hogy beszünteti a deportálásokat, de a kormányzati hatóságok, elsősorban a csendőrség ezt annyira semmibe sem vette, hogy 25-e és 28-a között változatlanul folytatták a szegedi és debreceni gettók elszállítását és a rákövetkező napokban — mintha semmi sem történt volna — Pécs és Szombathely, majd a főváros környékeinek zsidóságát kergették vagdonokba... A németek, Endre és Baky parancsollak!

Amikor a népbírók főtárgyaláson ez szóba került, az elnök plasztikusan tette fel Ja-

rossnak a következő kérdést: „On valóban jelentette ki, hogy a június 26-i koronatanácsban a kormányzó kiadta az utasítást, hogy a deportáltak to. előbbi folytatásához nem járul hozzá; miért nem adott On, mint belügyminiszter utasítást, akár államtitkároknak, akár közvetlenül a magyar közigazgatási hatóságoknak és közbiztonsági alakulatoknak, hogy semmiféle deportálást célzó intézkedésben részt ne vesznek?” Jaross erre nem adott megfelelő választ és a kormányzó parancs határozatlanságával, meg a németek befolyásával menegelőzött és igaz volt a bíróság elnökének, amikor megjegyezte: „Alhozz mind én esetre lett volna hatalma, legalább is erkölcsi hatalma, hogy egy ilyen, legalább is erkölcsi titkoskodást jelentő intézkedést a közigazgatási és közbiztonsági alakulatoknak kiadjon, amelynek értelmeben azoknak az erőszakos német intézkedések támogatásában közreműködniük tilos. Ehhez hatalma lett volna minden kormányzóknak”. De nem így történt! A magyar kormányzat nem tett semmit tíz napon át és ez tovább 100.000 magyar zsidó életébe került. Pécsen, Szombathelyen és Pest környékén még csak ezután kezdtek meg és hajtották végre a deportálást!

Külföldi erők megrendülése

Már említettem, hogy amilyen mértékben közledelet a veszély a fővároshoz, ugyanilyen arányban erősödtek az ellátó tényezők és mind több és több adat jutott a külföldi tudomásra. A koronatanács után is ismételtén olyan jelentések tártak fel a kormányzó előtt, amelyekből megindult, hogy mindazért, ami Magyarországon a zsidókkal végbe megy, rövidesen felelni kell az egész kormányzatnak és az egész országnak. Roosevelt amerikai elnök tiltakozó jegyzéke, Cordell Hull amerikai külügyminiszter élehsaigu beszéde, majd Eden angol külügyminiszter figyelmeztetése megtehték a hatásokat. De mindezeknél mélyebb benyomást gyakorolhatott Budapestnek első nagyszabású nappali bombázása, amely július 2-án a délelőtti órákban történt és amelynek megsemmisítő ereje minden, még kételkedőt meggyőzhetett arról, hogy a háború melyik fél javára fog eldőlni. Ez a bombatámadás egyuttal választ volt Endrének, a budapesti gettósítás keresztülvitelére.

MUNKÁCSI ERNŐ

(Folytatjuk.)

KI TUD
Revitz Sándoról,
 aki 1900-ban Sötön született, foglalkozása könyvtáros, 1942 nov. 27-én Nagykatárán 10/20 munkásszázaddal az orosz harcra ment, azóta feljött semmi hírt nem kaptam. Iratkozást kér felesége, Revitz Sándorné, VII-Síp-u. 12, Post. Ir. Hírközlés.

Salamon Mihálynak, a Magyar Cionista Szövetség elnökének előadása az Ichudban

Nagy érdeklődés előzte meg Salamon Mihálynak, a Magyar Cionista Szövetség elnökének az előadását. Habár az esti órákban nagy eső keletkezett, mégis többszáz főnyi érdeklődő jelent meg a szocialista cionisták pártnapján, hogy meghallgassa Salamon Mihály beszámolóját a magyarországi cionizmus aktuális feladatairól. Salamon Mihály előadását azzal a vallomással kezdte, hogy a Magyar Cionista Szövetséggel szemben elhangzott bírálatok, amennyiben segítő szándékuak, hasznosak, mert igen sokszor tanulni lehet belőlük. A Magyar Cionista Szövetség feladatának a zsidó tömegek megszervezését jelöli ki célul, hogy Palesztina felépítését elősegítsék. Ezen felül pedig, hogy összefogja és egybehangolja a különböző cionista pártok munkáját.

Az egyes pártok részére a cionista szövetségben belül nagy munkaterületek vannak, különösen a szociális gondolat népszerűsítése és megvalósítása terén. Nyomatékosan kiemelte, hogy ma már nemcsak a szocialista munkáspártok, hanem a Mizrahi is ezen az uton halad, aminek a bizonyítékai a szépen virágzó vallásos kibucok. A valós hozzájárulást a zsidó nemzeti és népi gondolat megtartásához. Ráv Amiel szavait idézte, aki azt mondta, hogy minden darab röghez Erec Jisraëlnen ugyanannyi ég is tapad. A frakciózásra kitérve, kijelentette, hogy ezt nem minden esetben tartja károsnak. A differenciálódásra szükség van. A pártmunka azonban igazán csak akkor jó és hasznos, ha a nagy egészet szolgálja: a cionizmust.

A Magyar Cionista Szövetségnek igen sok problémája van, ezek közül most csak egyet, a hitközségi munkát ragadja ki.

Meg kell állapítani azt, hogy, bár a cionista gondolat a tömegek között az utóbbi hónapokban ezeket és tizezreket hódított meg, a hitközségeket még nem hódították meg a cionizmusnak. Ennek azonban, bármennyire is különösen hangzik, nem a vezetők, hanem a tömegek az okai, mert még mindig nem tudják az emberek, hogy milyen irányban kell haladniuk. A multa vonatkozólag helytelenítette azoknak a hitközségi vezetőknek a tevékenységét, akik az elmúlt évtizedekben a zsidó tömegeket egy pártnak kiszolgáltatták. Hasonló jelenségeknek nem szabad többet előfordulni.

A zsidóság egységét meg kell valósítani. Meg kell szünnie annak az aknamunkának, amely elhitefti, hogy a magyar zsidóság megosztható. A történelem azt tanítja, hogy a szenvedés a legértelmesebb dolog a világon, ha nem vonunk le belőle helyes következtetést a jövőre vonatkozólag. Mi tanultunk az elmúlt évek iszonyatos élményeiből. Nem zárkozunk el attól, hogy szembenézzünk a tényekkel.

Van bennünk annyi bátorság, hogy rámutassunk arra, hogy ma Magyarországon a zsidóság kegyeire nem pályázik egyetlen párt sem. Ellenkezőleg, a zsidóság a fufball-labda szerepét kapta a politikai pártok mérkőzéseiben. Nem veheti zokon tőlünk senki, ha ez ellen a szereposztás ellen tiltakozunk.

A cionizmus nemcsak kíváncsiátlást jelent — fejezte be érdekes fejtegetését Salamon Mihály, — mert hiszen lehet cionista az is, aki itt marad, s itt dolgozik a zsidóságért, s lehet asszimiláns az is, aki eltávozik más tájak felé.

GERVAI SÁNDOR

Pénteken és vasárnap temetik el a rákoskeresztúri zsidó temetőben a bánfalvi és balfi tömegsírok exhumált munkaszolgálatos halottait

Az ország határain belül tömegsírokban szegyenletes módon pihenő, közel 30.000 munkaszolgálatos nő és férfi tömegsírját kívánja rendezni a Munkaszolgálatosok Országos Szervezete.

A Bánfalván elpusztult 350 hajléksort f. hó 25-én, pénteken délelőtt 11 órakor, a balfi áldozatokat pedig október 27-én, vasárnap délelőtt 11 órakor temetik a rákoskeresztúri temetőben.

A tömegsírok rendezése ügyben egy a miniszteriális tényezőkkel, mint a hozzátartozók megbízottjaival állandó tárgyalások folynak és a kérdés közeli rendezése várható.

Az egész magyar társadalom ma már kötelességének érzi,

hogy azt a mulasztást, amelyet ebben a kérdésben elkövetett, jóvátegye és rendezze 600.000 mártírhalált halt zsidó testvéreink közül a fellelhetőeknek sírját és azt a kegyeleti kérdést olyan gyors ütemben rendezze, mint azt az osztrák és német területeken a felszabadulás utáni időkben tették.

A balfi mártírok között fekszik a magyar irodalom egyik jelentős alakja, dr. Szerb Antal is, és a temetésen egy a kormány, mint a politikai, társadalmi, felekezeti és művészeti élet képviselteti magát.

Táncsz, l'Élan, ciceez, meznza és linakönyvek vétele és eladása a legelőnyösebben.

Ungár Mór

Király-u. 17. a kapu alatt.

Megbélyegzettek...

Beszéljünk egyszer róluk is, a nőkről; az asszonyokról, a lányokról. Eppen két éve lesz annak — amikor e sorok megjelennek, — hogy elvitték őket. 1944 október 23-án, egy előző napon megjelent plakát bevonulási parancsa alapján, minden fővárosi házból a házparancsnok utnak indította a még el nem vitt zsidó nőket a KISOK-pályára felé. Mint a férfiaknál három nap előtt, náluk is az volt az utasítás, hogy háromnapos élelmet vigyenek magukkal. És elindultak mind a házakból az asszonyaink, a leányaink és mentek, véget nem érő sorokban végzetük felé. Az utca népe, a kora reggeli órákban közömbösen, szikkozódva, vagy sajnálattal nézte a menetet. Kiérve a sporttelepre, őket is századokba osztották, majd különböző fővároskörnyéki községekbe, tanyákra irányították. Pár napig ásták ők is a sáncot, de amikor október utolsó napjaiban a szovjet hadsereg erősen megközelítette Budapestet, hirtelen átvezényelték őket a budai oldalra és erőltetett menelben a bécsi országúton hajszolták szegényeket ki az országból, Németországba, a megszeméltető táborokba, a gázkamrákba, az elégetésbe.

És akik visszajöttek, — óh, de kevesen jöttek vissza — a borzalmas és soha el nem felejtendő emlékeken kívül, ott hordják balkarjukon az odatovált számot, a megbélyegzést, amit bitang náci-brigantik égettek elevene husukba, bőrükbe, hogy ha netán megszöknének, könnyen fel lehessen őket ismerni. Most itt járnak közöttünk. Tővig levágtott hajjuk már újra nőtt, arcukra rá van írva a borzalmas szenvedések és élmények nyoma és karjukon ott a bélyeg. Télen, ha hosszuijuk ruhákban járnak, még csak el van takarva a karjukba égetett szám, de nyaranta, amikor könnyű, rövidujjú ruhákra kerül a sor, ott az áruló szám; a

megbélyegzés jele láthatóvá válik mindazonok, akik lábujjakkal csodákként visszajöttek a poklok-poklából, a tartományból, ahonnan még nem tért vissza utazó; a táborokból, amelyeknek kapuján láthatatlan betűkkel volt felrajzolva a dantei irás: „Lasciate ogni speranza...“ Hagyjatok fel minden reménnyel, kik ide beléptek.

És ha láttok asszonyt, leányt, akiknek karján ott a megbélyegzés — nem a szegény bélyege az, legföljebb azokra szegyen, akik ezt beléjük égették — nézzetek rájuk áhitattal, szeretettel és csodálattal, nézzétek őket, mint hősöket, mint mártírokat és gondolatokat azokra, akik ott maradtak, akik nem térnek vissza soha, soha többé!

GELLÉRI MIKLÓS

Flossenburgiak!

KERESEM FIAMAT,

FISCH

ENDRE muszt.

kít a Drösche Téglyárból Csepelre, onnan Dunántúlra, Balra, végül Flossenburgba hurcolták. Utolsó értesülés: 1944 decemberében, Flossenburgban, műszaki beosztásban volt. Aki tud róla, kérem, értesítse aggodó szüleit: dr. Steiner, Kiskunhalas.

Debrecenek!

KI TUD

Weisz Kláriról,

(Debrecenben, Hünyadi-utcaiban lakott, apja vasutas volt.) Értesítését kér. postaköltséget megértit: Erdi Árpádé, Bpest, Dob-utca 84.

KERESEM FIAMAT,

Gerbner Miklóst

1908. született Jakó-Hodoson. 1942 ápr. -ban Nagyvártól 100% munkaszabadulást ment ki Ukrajnába, 1942 dec. 18-án írt kórházból. 25430 tábori számról. Ea a kórház Osztrországi város Bunjom utca vonal mentén volt. 1943 január 5-10 között még háltottunk róla. Aki bármit tud róla, kérem értesítse aggodó szüleit, Gerbner Mátyás, V., Ipoly-utca 1/a. II. em. 1.

VEGYEN vagy RENDELJEN

osztálysorsjegyet
kedvezményes feltétellel, a szerencséséről közlemért

GETTLER

bank- és váltóüzlet (hárszónál)
Budapest, VI., Andrásy-ut 43
hoi sok könnyűreményt, közülük a legnagyobbakat is többször nyerték.

HUZÁS: november 8 és 11-én.

EZÜSTÖT

VESEK és FELDOLGOZOK,
Fonyó ezüstműves, Budapest,
V., Visegrádi-utca 40. III. hák

Butor,
szőnyeg
vétel, eladás legelőnyösebben

GLÜCK-nél

Teréz-kört 23. Rákóczi-ut 63.
Részletre is!

A pontos, megbízható

„DAVAJ“ BOY-vállalat

mindent elintéz — (Éjelen-szappan)
Oránként 6 Ft

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Válasz Amerikába

KEDVES ISMERETLEN VÖTEVŐIM!

A léla szavaival kell kezdőnem. Meghatottan rebegők köszönetet és szoritom meg azokat a segítők kezeiket, amelyek onnan a tengertulról kinyultak felém, hogy itt a messze távolban, egy szerény, csendes és halk otthonban megérezzem a baráti szív dobogását. Az élet nem tulságosan kényeztetett el. Vajmi-kevészer juttattott ajándékokhoz. Inkább élvezet, ha magam nem siettem adni, adni. Mert olyan jó adni. Talán nincs is nagyobb öröm, mint megnyitni a tarisznyát és jókedvűen, könnyedén, két marókkal oszlogatni, szórni az „aranyakat”, hogy jusson mindenhova, ahol segítség, gyógyító ír, könnyeket felszűrő kendő kell. Volt ilyen horzokom is. Mindaddig, amíg a gazok meg nem taposják, ki nem fosztogatják. Amíg az interakció fel nem falja azt, ami a háromszori munkaszolgálatból megmaradt és amíg a deportálás el nem emésztette azt, amit a horihyilgetés üldözöttség meghagyott. Addig fárt-nyitott volt az ajtó, bellog-bellogtatlanok számára repeső lélekkel üzentek is azok, akik baráti tanácsra, támogatásra, az ék-kopp megszüntetésére vágytak. Az ünnepnapokat a sergestől jövő rekonszolidáció ünnepnapokká. Megalakult a „családi kör”, amelynek közép-pontjában, a család fő öblös karosszékében én ültem, akit mesére váróan, hamis érdeklődéssel, minden szép és jó iránt fogékonyan ült körül a familia. A bajokból a nagyobb részt magamra vállaltam; az örömeiket megosztották velem. Tübben mindennap nálam tanyáztak, mert kedvelték az otthon melegét, amely olyan lágyan vette őket körül, mint a vatta, vagy mint a fészek kicsinyell a pite, amit az anyamadr szálaként hordott őz-sze. Mások az ünnepeket, a szombatokat, a húsvétet, az újévet, a hossznapot töltötték ott, mert megfogta őket a nagy évfordulók varázsa. Voltak, akiket évről-évre nehéz bűjtünk befojtásával, a kürt felharsanása után láttunk; egyszerűen csak megjelentek a pörögő kávécsészékkel megpakolt asztalnál; olyan otthonosan és természetesen, mint, aki csak egy pillanatra ment ki a szobából, ott hagyta a fellapozott regényt és most ugyanott folytatja. Mi tudtuk, hogy jönnek, hogy biztosan eljönnek ezek a halál és mégis hű fiúk

és lányok, férfiak és nők, férfiak és feleségek; terítettünk nekik és ha abban a pillanatban még nem is voltak jelen, megtöltöttük a csészéjüket, poharukat, mintha Éliás próféta várnánk.

Ez aztán elmúlt. Megesendeselett körülöttünk a nagy élet. Nincs, aki az ajtót reánk nyissa. Hiába várjuk a csemetét, hiába az üzenetet, hogy „jövünk”, hiába az ünnepek érkezését, címülését. A napok egyforma monotonossággal telnek. Mindazok, akiknek ott kellene ülniük az asztalnál, akiknek helye ma is megvan, de üresen és elszomorítan tántog, azok, akik kacagva vagy morósan érkeztek, akikről tudtuk, hogy a hus mellé körülöttük a reszelt céklát, vagy a párolt almát kedvelték, a gombóclevest három gombóccal, a páskás kávé félliteres csu-porban öt cukorral ették, — nincsenek többé. Ott maradtak abban a pokoli katlanban,

Kedves Hittestvérünk!

Értesültünk arról a súlyos helyzetéről, amiben az Ohazában '65 testvéreink saját hibájukon kívül sínylődni kénytelenek a tisztán csak az emberszeretet elvét követve, elküldünk Önnek egy csomagot, azzal a jókívánsággal, hogy fogadja el mint baráti kézzorítást.

Távolról sem akarjuk azt az érzést kelleni, hogy mi czzel jótékonyt gyakorolunk. Csak szívünk, lelkiismeretünk szavát követjük, amikor innen a távolból hazagondolunk a sokat szenvedett Magyarországra és bátorítást, reményt akarunk ébreszteni az otmaradtakban, hogy gondolunk rájuk és imádkozunk értük.

Nem várunk köszönetet, csak azt a megnyugtató értesítést, hogy csomagunkat megkapta. Ezt is csak azért, hogy akciójukat azzal a meggyugrással folytathassuk tovább, hogy küldeményeink csakugyan eljutnak azokhoz, akiknek szántuk őket. Mi, tengerentúli honfitársak, mélyen átrezzük az Önök helyzetét, tudjuk, milyen nehézségek és viszontagságok között kell kitarítaniuk és felépíteniük a csakneki elpusztult országot.

Sziből imádkozunk az Önök egészségéért és hogy munkájukat áldás koronázza. Hiszünk abban, hogy szebb és jobb élet fog felépülni odaát és mi is hozzá akarunk járulni ehhez képességeink szerint. Önnek, hozzátartozóinak és szomszédainak is a legjobbakat kívánva, maradtunk honfitársi üdvözléssel:

American Jewish Refugee Aid Society, Inc.

William Schwartz pénzügyi titkár.

Hát nem gyönyörű? Fogadjam el a baráti kézzorítást, amellyel nem jótékonyt gyakorolnak.

A „megnyugtató értesítés”-t most már elküldök. Az a barna, hullámpapír-doboz, amely olyan hűséggel, ottl-mazban és törellenül fogta körül a titokzatos kis és nagy skatulyákat, zacskókat és esomogókat pontosan Szimchász Tórára, a Tóra örömmünne-pére megjött. Befutott a nagy csoda és beteljesedett a feleségem jóslata. Az a rengeteg rossz és fájdalmas csemégy,

amelyben az égrekiálló német bűn péppé főzte a tudóst a tudatlannal, a hatalmas szívűt a szivtelennel, a jót a gonosszal, az egészséget a beteggel, a lángéssz a bárgyúval, a felnőttet a gyermekkel. Mindegy volt, hogy ki hordozza magában a próféta elhivatottságot, kinek a homlokán ragyog a fényes csillag, vagy kinek az agya sötét mint a barlang. Pusztulnia kellett, mert Mózes nyájához tartozott.

Azóta olyan ritka a baráti, rokon kéz. De Isten jósága felmehetetlen. Adott helyébe távoli, idegen kezeiket, amelyek nem is olyan idegenek, mert szeretettel közelítenek és támogatást hoznak. Ezekben a kezekben manna, hófehér kenyér és só van, az igazi barátság jelöl. Messziről intgetnek az áldott kezek. Ime, az egyik papírost ragadott a nagy amerikai Egyesült Államok fővárosában és ezt írta nekem:

reszkelő kéz irásával és annak a két dolgos tenyérnek a fogásával, amely postára vitte, hogy megtegye a nagy utat. Izgatottan bontogattuk, minden darabot külön-külön megbámulva, miközben könnyeztünk és áldást mondtunk mindazokra, akiknek a jóság eme megnyilvánulását köszönhetjük. Fellelkesített a csomag. Derültünk, örvendeztünk, lelkes szavakat kiáltoztunk, a leányunk pedig indiántáncot járt a kezében a noodle soup-pal. Örömről kiáradt a kelyhéből és nem is tudtuk mit kezdjünk ennyi vidámsággal. Egymást ölegettük és száz-szor is elismételtük azt a megállapításunkat, amely nem ebből az alkalomból vált tudatossá bennünk: Jó az Isten! A lelkesedésből rengeteg jutott volna az áldásos amerikai zsidó egyesület vezetőségének, ha történetesen a közelünkben tartózkodnak. Hiába írta Mr. Schwartz, a pénzügyi titkár, hogy nem vár köszönetet, mi bizony enélkül is megszavaztuk és kézbesítettük volna neki forró hálánk megnyilvánulását. Különös, de engem, legjobban az aspirin örvendeztetett meg, mint a gondosság és előrelátás meglátó jele. Mert sok átlagosmagot láttam már. Mindegyikben a szinte sablonossá vált kávé, tea, bab- és borsókonzerv; de külön egy üvegcse aspirin, arra az esetre, hátha a címzett a keserves felben, influenzát, vagy a sok sötét gondtól fejfájást kap, — ezzel még nem találkoztam!

Kedves Jóakaróim! A csomag jól jött, de még jobban a szeretetük spontán megnyilvánulása. Nem vagyunk anyagiak; higyjék el tehát, hogy maga a jóakarát és segítőkészség többet jelent, kakaónál. A fülledtagyú „fajvédők” és a füstölő revolverű nyilasok sokat prédikáltak zsidó szolidaritásról, amelyet ők ki akartak irítani. Bevallom, ez először ezáltal mutalkozott és most éreztem meg a jelentőségét. A legszívesebben fényképesszel megörökíttetem volna azt a pillanatot, amikor a csoda a Pannonia-utcai lakásba belé-szöntött és a képet küldtem volna el minden írás és szöveg helyett.

Külön köszönet, hogy imádkoznak az egészségünkért. Jól esik, de ne haragudjanak, ez már túlzás. Dear Mr. Schwartz és sok jóakarata segítségére engedje meg, hogy ez fordítva történjék. Én mondom írást az

Székely Emil ékszerész
Rákóczi-ut 26
brilláns, ékszer, aranypól, ezüstöl-
órát legdrágábban vesz.

Önök egészségéért és kérek áldást jótékony életükre: Jöve-rechecho...

*

Aldanom kell ismeretlenül

Einhorn Béla urat is, ott a newyorki 175-ik utcában. Tőle kaptam ezt az ugyancsak szív-ről, megértésről tanuskodó levelet:

„Igazán örültem, hogy alkalmam volt olvasni az *Uj Élet*-ben cikkének értékes, de szomorú tartalmát. Mindazt, amit azok a nyilas bestiák elkövettek, mi tudtuk jól. De Önök, szerencsétlen zsidó testvéreink, a hőriükön tapasztalhatták és sokan az életükkel fizettek. Különösen érdekelt az a cikk, amit a gettó kezdetéről írt, meg a „Felejsük el?” című írás. *Hogyan és miként élnek jelenleg Pesten az emberek, főleg zsidó testvéreim?* Bizony, ha a magyar nép, mint egy ember, megálljt kiáltott volna, a német rablógylkosok nem tudták volna keresztülvinni azt, amit tettek. Képtelenek lettek volna annyi ártatlan embert megölni. Én is elvesztettem egy fivéremet harminchárom évvel.

E héten feladok Önnek egy kis csomagot, ne érezze magát megzúggyenítve, hogy el kell fogadnia. Hiszen fordítva is történt. Tettél volna és mi kérhetnénk, azaz várhatnánk Önöktől segítséget.

Mint ismeretlen és egy szerencsétlen népek még mindig szerencsés tagja. Sósok és szívvelyesen üdvözlöm.”

Nem, nem, kedves Einhorn uram, nem a szeretet-küldeményt szégyenit meg, hanem az a szérsény, finomság és jószág, amellyel bocsánatot kér nemes gesztusáért. Az indoklás, az, hogy „fordítva is történhetett volna”, külön megalto. Szerencsére nem történt és így nem szorulnak rá a koldus európaik segítségére

Bizony keménység, határozottság, szembeszegülés a németekkel, sok mindent megváltoztatott volna. De az elvakult intézőkörök és a mákonytól bódult társadalom tele volt germán-imádatl. Nem hittek nekünk. Pedig borzalmas árat kellett fizetni a kijózanodásért.

Azt kérde, hogyan élünk Pesten? Köszönöm kérdését, jól. A demokrácia levegője friss, tiszta, ózondús. Az a fajta levegő, amelyben élni lehet, sőt egyedül ez az, amelyben lehet és érdemes élni. A magyar demokrácia cseeseuője izmos, lét- és fejlődésképes. Ha leküzdö a szinte kötelező gyermekbetegségeket, erőteljes, határozott ifja lesz belőle, akivel öröm versenyre kelni a haladásért. Ártószándéku ellenségeinket, a gonosz közelmúltat visszakereső reakciókat, reméljük, hamarosan teljesen ártalmatlanná tehetjük. A város fejlődik, újradél és hihetetlen erejű élnévágással látott hozzá a pusztítás nyomainak, a romoknak eltakarításához. Pest újrápúl, eszméitja magát és ha lehet, szebb lesz, mint volt. A zsidóság számban nagyon megfogyatkozva, megszorodott szívvel és mind a szív gyászolva ugyan, de teljes odaadással állt az országépítés szolgálatába és igyekszik beilleszkedni az új magyar társadalom kereteibe.

Köszönöm a messzi Amerikából jött elismerést a magam és

az *Uj Élet* nevében. Örülünk, ha ott is akadnak munkákat megbecsülő, hálás olvasóink. Ez több, mint a jelzett csomag, amely mégis becses, mert nem a nagy Rotschildtól, hanem kisember-testvéremtől jön és élettem legnagyobb cikk-honoráriuma.

Igéretem, kedves Mr. Einhorn, hogy erőmtől tellően örökké ostarozni fogom azt a szörnyű bestializmust, amely egy az Ön fivérért, mint az én fivéremet és annyi száz és százezer testvéremet kiirtotta. Küzdünk a gyalázat ellen, hogy soha fel ne támadhasson.

Hiitstevéri üdvözléssel ugyanannak a szerencsétlen „nép”-nek kevésbbé szerencsés, de mégse szerencsétlen, mert hiszen megmenekült tagja, az Ön elkötelezett híve:

GYÖRGY ENDRE

Auschwitziak!

KI TUD RÓLA?

Dr. Mezei Józsefné szül.

Szekeres Györgyi

kit a zilahi kórházból a szilgysonlyói táborba vittek. Innen 1941 júniusban Auschwitzba deportáltak, ahonnan Rigába vagy Riga-Spielwehbe szállították. Kérem azokat, akik visszakerültek és látták vagy tudnak róla, közöljék aggdó szülcivel.

Szekeres Jenő kézmunka-üzlet, Rákóczi-ut 63. szám. Minden költséget megtéríték.

A dachau-i sirból visszatért magyar zsidó író új könyvéről

A magyar könyvpiac egyik eseménye: Sásdi Sándor új regénye — a *Fehér kenyér*. Egy olyan író szól újból a magyar közönséghez, akit valamikor rengetegen olvastak és akinek a kezéből a *fasiszta korszak* ütötte ki a tollat.

Sásdi Sándor, aki mindig büszkén vállalta magát zsidónak és a magyar zsidó írók egyik főfeladatának tekintette a magyar irodalomnak zsidó motívumokkal és zsidó lélekrájzokkal való gazdagítását, úgy ismeri a magyar falut és magyar parasztot, mint kevesen. Ő is azok közé a zsidók közé tartozik, akik sokáig falun élve, megvalósították magukban Tiborc és Ahasvér találkozását, amit Acsády Ignác és Bródy Sándor oly sokszor követelt.

A fasiszták internálótáborba vitték, kényszer munkásként foglalkoztatták, majd a németek kezére juttatták Sásdi Sándort, a pécsi újságíró, aki megjárta Dachau-t s a bajor Vernichtungslager-eket. Mialatt a szenvedések utját járta és nap-nap után féllábal a másvilágon menetelt, ahajjál, nővérét és hozzátartozóit kiirtották a nyilasok.

És mégis: ez a szelidleklü, tisztaszemü és szinte gyermek kedves lényü író, aki a náci Németországában egy megásott sirgödörbe rejtözve kerülte el az egyik tömegkivégzést, nem tud senkire sem haragudni. Zsidó szíve, amelynek bészélt e legtisztább magyar nyelven vette papírra, mindig megbéklést sürget.

Az *Uj Élet* munkatársai felkereste Sásdi Sándort, aki most megint ágyban fekvé igyekszik megszabadulni az üldözletés idején szerzett hajójól. Az író a kövekezőket mondotta munkatársunknak:

— Bóttal, puskatással és öklövel sajtozták arcomba. Véresre vertek, addig rugdostak, amíg az éhség kínzásában csönivázzá soványodott testem látszólag élethelemné dermedt és akkor belelörtek a német földben tátongó sirba. Már nem fájt semmi és boldog mosoly fakadt elpihenő lelkemben. „Meghaltam” — gondoltam, vagy inkább éreztem. Egyszerűnek látszott minden, az is, hogy Isten előtt térdelek. Nem mertem Réa nézni, de tudtam, hogy vallo-mást vár. „Ámitottam, hazudtam...” sirtam olyan pityergön, mint kárttévo kigyerek és mindjárt dadogni kezdtem a mentéseimet. Éreztem Isten kék szemének simogatá-

sát, kimondott szavát is éreztem, vagy talán hallottam is, olyformában, mint messzi harangszót. Azt bongtá: „Ne a bünöket meséld, hanem az életet”. És akkor felderengett előttem „a ház”, amelyben születtem. Tudtam már, mit vár tőlem Isten, odahajtottam fejemet a térdére, beszélni kezdtem, egyszerűen, csendesen felmondtam életemet. Amikor azt sirtam: „Mama”, amikor fájó merengéssel mondtam ki egyetlen testvérem nevét, akkor megsimította arcomat, halott apám kezével simította és én könny nélkül meséltem tovább...

— Ott, a fagyos bajor rögökbe ásvott sirban született ez a könyv. Amit akkor gyóntam Istennek, visszatérve a földre, papirosra vetettem, hogy még egyszer beszélhessek Auschwitzban élgetett anyámmal, Rawansbrückben megölt testvéremmel, vérszerinti rokonaimmal, sok-sok barátommal, akiknek horpadt mellére tintaceruzával írták a Häfling-számot és akiket soha, soha nem akarok, nem tudok elfelejteni.

*

A *Fehér kenyér* méltatására a közeljövöben még visszatérünk.

Deportáltak figyelem!

KERESSEM 2 ÖCSÉMÉT:

Gancz Bernát

szül. Máramarossziget 1928-ban és

Gancz Salamon

szül. Máramarossziget 1931-ben. DEPORTÁLTAK 1944-ben. Máramaros.

KI TUD A FENNTIÉKRŐL?

Szíves értesítést kérek. Cím: GANCZ HERMAN, Budapest, VII., Márcia-utca 39. f. 8.

Keressük

Csillag Pál

muszt. éves. Fogságha került 1944 XI. 19. Dézs-győrnc. 1945 II-ban Redro tábor, Ural, kórházban lát-ták. Értesítést kér:

CSILLAG PÁL

Győr, Árpád-u. 55

Egy névtelen polgár emlékkönyve

Írta: SÓS ÉNDRE

I.

Volt idő, amikor nagyon divatoztak az emlékkönyvek. Emlékkönyv járt az egyetemi tanároknak, a bankvezetőknek és a főbabbiknak. Volt *Mahler-emlékkönyv*. Volt *Lánczy-emlékkönyv*. És volt *Kiss Arnold-emlékkönyv*.

Emlékkönyv járt a *negyedszázados*, a *háromévtizedes* és a *félszázados jubileumra*. Sib. stb.

Egész könyvtár állítható össze a különböző emlékkönyvekből, ha ugyan akadnak még mindegyikből — a fasiszta könyvzuzda után — hiánytalan példányok.

II.

Most szünetel — vagy: hosszú időre megszűnt? — az emlékkönyvek divatja.

És ebben a divattalanságban látott napvilágot egy olyan emlékkönyv, amelynek mindaddig nem volt elődje, példaképe és amelynek ma sincs hasonmása.

1946-ban megjelent végre *Egy Névtelen Polgár emlékkönyve* is. Igaz, hogy címlapján más felirat olvasható. *Salamon Miksa emlékkönyve*.

III.

A különben igazán gazdag magyar nyelv nem ismeri a francia „bourgeois” és „citoyen” pontos magyar megfelelőjét.

A *polgár* és *állampolgár* vagy: a *nagypolgár* és *polgártárs* — nem adják vissza hűségesen az eredeti differenciákat.

(Talán a társadalomtudomány tudna csak felelni arra a kérdésre: *miért hiányzanak a pontos árnyalatok?* Hiszen a valóban hasznos nyelvtudomány nem lehet más, mint a *társadalomtudomány kiegészítő része!* .. Néünk valószínűleg azért ismeretlen a szókinésben a *bourgeois* és a *citoyen* magyar megfelelője, mert az *egész polgári lét* is némi ködbe burkolózott. Nyugati értelmezési magyar polgárság szinte sohasem volt.)

IV.

Salamon Miksa emlékkönyve egy olyan polgárnak az emlékkönyve, akit Párisban *citoyen*-nek lehetne nevezni. E téren aligha keletkezhetik vita. Salamon Miksa ugyanis minden, csak nem burzsoá.

Rangja? Nincs! Címe? Nincs! Vagyos? Nincs!

V.

De ez sem igaz! Ez is van, az is van! Mindene van!

Rangja? Csak annyi, hogy *polgár*, a szó *citoyen* i értelmében! Címe? Csak annyi, hogy *ember*, de ezt szabad, ha tetszik, *nagy e-vel Ember*-nek írni! Vagyona? Csak annyi, hogy *polgártársai szeretik!*

Van ennél több? Nincs! Ez a szeretetmennyiség teremtette meg *Salamon Miksa emlékkönyvét*, amelyet *Vidor Gyula* miniszteri osztályfőnök állított össze, olyan munkatársi gárdával, mint *Hegedüs Gyula*, a Magyar Nemzet főszerkesztője, *Márai Sándor*, *Parragi György*, *Kunszery Gyula*, *Szekula Jenő*, *Weninger Antal*, *Kun Andor*, *Melly Béla*, *Berkes Róbert*, *Bónyi Adorján*, *Farkas Imre*, *Király Dezső*, *Balogh István* államtitkár. (A cikkek és versek sorrendjében említjük a neveket.)

VI.

Hegedüs Gyula talán azóta sem írt ilyen magisztrális poriré-esszét, amióta az Olt-hon Kör ünnepi ülésén az öreg *Kóbor Tamást* köszöntötte. Sőt, ez a mostani esszé még mesteribb. Mert *Kóbor Tamásról*, a *közszereplőről*, aránylag könnyű volt valamit mondani. De ahhoz mélységes emberismeret és finom írói eszközök kellettek, hogy lebilincselő tanulmány keletkezzék — egy *magánemberről*.

Salamon Miksa ugyanis nem főkortességért, nem kaszinóelnökségért, nem tudományos művekért és nem politikai magasraemelkedésért kapott emlékkönyvet, hanem többért. Sokkal többért.

Ember maradt az ember-telenségben.

Barát a baráttalanságban.

VII.

Egy angol politikus mondta:

— Itt az ideje, hogy a becsületes emberek ugyanolyan hangosak legyenek, mint a becsütelenelek.

Ha elfogadjuk — amit elfogadjuk — ezt az igazságot, akkor örülnünk kell, hogy egy becsületes embert most éppugy ünnepelnek, mint olykor a becsüteleneket is szokás.

VIII.

Krudy Gyula arról írt egy-egy szert, hogy az *ember* és a

neve között rejtélyes viszony alakul ki. A név egész életében befolyásolja az embert. *Rezeda Kázmér*, *Alvinczy Eduárd*, *Pálházi Mákosi* és *Pistoli* — ezek az örökéletű Krudy-figurák — nem lehettek volna az életben sem másmilyenek, mint amilyenek *A vörös postakocsi*-ban, vagy a *Szindbád-trilógiá*-ban voltak.

Salamon Miksa lélekalkut — a pesti *ex-virágkereskedő* lelki habitusát — is névelemzéssel próbálja megfejteni *Hegedüs Gyula*, aki abból indul ki az emlékkönyvben található esszéjében, hogy *Salamon*, héberül: *selome* annyi jelent: *békeszerető*.

Salamont, aki ezt a nevet kapta, egy életre lenyügözte a névből áradó, rejtélyes varázs. S csakugyan a *szelidség* és *békeszeretet* lett két legjellemzőbb tulajdonsága.

IX.

Talán a név bűvös ereje hajtotta *Salamon Miksát* a virágok felé is. A szelidség és a békeszeretet megszállottja csak virágok közé kerülhetett. És így valószínűleg az volt élete *csúcsfájdalma*, amikor az ostrom alatt elpusztult a kis háza és így, nem maradhatott kertjében, a virágok között.

X.

Rég olvastam valamit oly zavartalan örömmel, mint most *Salamon Miksa emlékkönyv*-t, amely alapján véve egyetlen jó ember dicsőségét zengi, de voltaképp megiscsak több.

Hogy mi?

A becsületes szürkeség, a tisztességes középszerűség, a hűséges névtelenség és — mindezeket túl — a zsidó szív ódája.

Einsteint professzor visszautasította a Porosz Akadémia meghívását

A svájci *Die Nation* írja, hogy az újjáalakult *Porosz Akadémia* levelet intézett az Amerikában tartózkodó *Einstein* professzorhoz és *felkérte* őt, hogy *foglalja el régi tagsági helyét, amelyről a náciak megfosztották*. A levél hangzatosítja, hogy a *Porosz Akadémia* milyen büszke *Einstein* tagjára, amely

most automatikusan helyreállt.

Einstein professzor rövid levélben válaszolt.

„Azok az események — írta —, amelyek Németországban történtek, olyan súlyos emlékekkel rekedeznek számomra, hogy lehetetlenné teszik számomra az akadémiai tagság újból elfogadását.”

Tagfelvétel

A Pesti Chevra Kadisa Izr. Szentegylet f. é. október és november havában tagfelvételt tart. Jelentkezni lehet d. e. 9—2 óra között a Pesti Chevra Kadisa titkári hivatalában, VII., Erzsébet-körút 26. I. emelet.

Bundát, szörmét, festés és átszabás, alkalmi vételok. — Nyersbőr vetele. **POLLÁK** Alsóerdősor-u. G. szám (Divatcsarnoknál)

3 ÓRÁN UTLEVÉL, IGAZOLVÁNY, VIZUM BELÜL **FÉNYKÉPEK** Párisi Foto Párisi Nagy Áruház

A Zsidó Egyetemi Hallgatók Szervezete Otthonának avatása

A Zsidó Egyetemi Hallgatók Szervezete október 27-én, vasárnap délután 4 órakor a Joint, a Pesti Izr. Hittközség, az Országos Iroda és a zsidó tudományos élet vezetőinek jelenlétében avatja fel új otthonát (Fővám-tér 2-3, földemelet). A megnyitó beszédet dr. Szemere Samu, a Magyar Tudományos Akadémia tagja és a ZSEHSZ kunatóriumának elnöke tartja. Avató beszédet mond dr. Schwitzer József rabbi-jelölt. A ZSEHSZ intézőbizottsága részéről felszólalnak és részletes beszámolókat adnak a zsidó egyetemi hallgatók tanulmányi, szociális és társadalmi helyzetéről, valamint jövő terveiről: Endrei Imre, Marios István és Büchler Tamás. A zsidó diákságnak erre az ünnepére az „Uj Hiletan” keresztül hívja meg a Zsidó Egyetemi Hallgatók Szervezete Intéző Bizottsága a zsidó társadalmat.

„MUSZ” bajtársak!

Alatti munkaszolgálatos hadirokkant és hadigondozott osztályorszájáték főaraszókajánúják sorajegyeiket megvételre:

Geszti József hadirokkant, Bp., II., Bajvivó-utca 6.
Hahn György hadirokkant, Bp., VI., Paulay Ede-utca 21. Posta-csekk: 8778.
Halm Nándor hadirokkant, Bp., VI., Vörösmarty-utca 38.
Káldor Mihály hadirokkant, Bp., V., Zoltán-utca 6. Posta-csekk: 29.279.

Uzv. Duklauer Jenőné hadiözv. Bp., V., Szt. István-körút 9.
Uzv. dr. Káldor Józsefné hadiözv. Bp., V., Pozsonyi-utca 1. Posta-csekk: 5948.

Rendelni lehet levőben, postautalványon, vagy minden postahivatalban kapható bianco postafelraképképzési befizető lapon is.

Vétel sorsjegyárak a II. osztályra: negyed sorsjegy 12 Ft. nyolcad sorsjegy 6 Ft.

„RECORD”
gumiszaküzlet
VII., Király-u. 33.
Telefon: 423-327

Hírek oroszországi munkaszolgálatosokról

Krasznogárszki 27/3. számú lágérben tartózkodó munkaszolgálatosok névjegyzéke:

Bárdos József, 1920, Bpest.
Burger György, kb. 38 éves, Budapest, kereskedő.
Grosz László, 1910, Domahida.
Klein Gusztáv, 1906, Török-szentmiklós, borkereskedő.

Lunger István, 1917, Bpest.
Mancula György, 1910, Bpest.
Mátécz János, 1915, Szent-ondre.
Weiszkrón Miklós, 1913, Debrecen, tisztviselő.

Gorkij körzet, Oránki 74. sz. lágérben (Moszkva, postafiók 74.) tartózkodó munkaszolgálatosok jegyzéke:

Berger Márton, Nagyvárad, szabómester.
Freiberger, Bpest, Wesselőnyi-u. cipész.

Izsák Sándor, Bpest, építész-mérnök, (Schiffer-vállalatnál volt.)

Különböző lágerekben tartózkodók névjegyzéke:

Bracu Ernő, Halvan, zászlós, fátalpen dolgozott.
Dr. Fejér Endre, Bpest, orvos, Szt. László-kórház volt bőrgyógyásza. (Moszkva, postafiók 105.)

Dr. Sirastr Péter, Bpest, orvos, Szt. István-körút 22. (Moszkva, postafiók 193/17.)
Dr. Székely András, Bpest, orvos, zászlós.

Mordovnia körzet, 58. központi lágérben tartózkodók névjegyzéke:

Feldmann Béla, Bpest, 26 éves, újságíró.
Dr. Jerey, Csepel, 32 éves, tisztviselő.
Kertész, Bpest, 34 éves, kereskedősegéd.
Klein Bernát, Hajduböszörmény, 40 éves, cipész.
Klein József, Újpest, 26 éves, kártyos.
Lichtenstein Ödön, Bpest, 35 éves, Guttmann cég alkalm.
Lichtenstein Sándor, Pécs 30 éves, cipészsegéd.
Loráni László Endre, Bpest, 34 éves, újságíró.

Moldovány Dezső, Máramaros m., 37 éves, fűszeres.
Popovics Jankel, Máramaros-sziget, 40 éves, mészáros.
Sipos Miklós, Bpest, 32 éves, villanyszerelő.
Smolovits József, Sátorlajuhely, 28 éves, gazdálkodó.
Stigitz, Máramaros m., 34 éves, marhakereskedő.
Weisz Emil, Nyirbátor, 34 éves, szeszgyári művezető.
Weisz Nándor, Bpest, 28 éves, óras.
Wiestl, Máramarossziget, 42 éves, gyümölcskereskedő.

Volozsnyca körzet (karszki rayon) 101/8. lágérben tartózkodók névjegyzéke:

Dr. Eilan Tibor, Bpest, 32 éves, nyelvtanár.
Dr. Friedländer, Bpestkörnyéki orvos, 38 éves.
Gelb Endre, Bpest, 34 éves, bádgossegéd.
Grünwald Béla, Bpest, 36 éves, banktisztviselő.
Reichmann László, Bpest, 32 éves, kereskedő.
Peis, Bpest, 34 éves, Hoffher és Schrantz tisztv.

Dr. Schön, Debrecen, 30 éves, orvos.
Spán Endre, Bpest, 34 éves, kereskedő.
Steiner László, Bpest, 32 éves, tisztviselő.
Dr. Székely András, Bpest, 35 éves, orvos.
Zafir Endre, Bpest, 34 éves, földbirtokos.

Rusztavában, 182/3. (Tiflisz mellett) tartózkodók névjegyzéke:

Egri Jenő, Salgótarján, 50 éves.
Fischer Béla, Salgótarján, 20 éves.
Kala Endre, Salgótarján, 23

éves, kereskedősegéd.
Perlmutler Béla, Salgótarján, 20 éves.
Schwarcz Hermann, Salgótarján, 50 éves.

Az Országos Zsidó Segítő Bizottság Információs osztálya, Budapest (Dehlien-tér 2.), közlése szerint fentiek jól vannak egészségükben.

BALLON, LODEN-, ÁTLÁTSZÓ- ÉS VIHARKAPÁT VALENTA V., NADOR-UTCA 13

Ausztria szívesen látja a Palesztinából visszatérő zsidókat

Bécsből jelentik, hogy a belügyminisztérium közlése szerint: teljesen légbőlkapott az a hír, amelynek értelmében Graz, Salzburg és Innsbruck városai arra kéri volna a belügyminisztériumot, hogy tiltsa meg a Palesztinában élő osztrák zsidóknak a hazatérést. Az osztrák kormány szövívője kijelentette, hogy Ausztria szívesen látja a Palesztinából visszatérő zsidókat.

Tojáshoz jut
ha a több felismerésedben valódi
APOLLO
főzőtojáspótlót vásárol

Kvalitáscs fogmunkák

ACÉL ÉS RE FOGASZNAL KÉSZÜLNEK. Különböző 1920, 1938 évben. Telefon: 422-500. VII., Erzsébet-kr. 19. II. 14. Glonista szövetség, Hechahue fogmunkáinak készítője. fogorvos javítások azonnal készülnek.

Dr. BEKESI TIBOR és dr. HARASZTHY VINCE
nyug. rendőrtörzsedesek
MAGÁNNYOMOZÓ
irodákat ismét megnyitották.
MEGFIGYEL!
NYOMOZÓ
INFORMÁLÉ
VII., Erzsébet-kr. 17. III. 14.
Tel.: 222-892.

Mielőtt rádiót

vásárolj, saját érdekében keressék fel, már 200 forinttól kezdve vásárolhat részletre is.
Márkás rádiók, zenegépek,
alkalmi árban, nagy választékban. — Vétel. — Eladás.
Rádiócsere.

SUPER RADIO

Kirdy-utca harmincegy
Zongorák
Eisendorfer, Bechstein, Förster, Stingl angol mechanikás zongorák, pianók olcsón, részletre is.
Reissmann Gyula
zongoraszálon, VIII., Rákóczi-ut 47.

INTELLIGENS, KÖZÉPKORU URASZONY GYERMEKEK SE-TÁLTATÁSÁT VÁLLALNA
„Lebilsmertés, pontos” jellegű kiadványok kiadása.

Csak egy tárgyalásra küldjétek ki őket!

„Csak egy éjszakára küldjétek ki őket!”

Gyóni vers.

Mostanában sokat lehet halni és olvasni a megbékélésről, a megbocsátásról, a mult elfelejtéséről, — csak a jövőbe nézésről, az üldözöttek és az üldözők összefogásáról! Az ilyen gyakori megnyilvánulásoknál nem tudja legyőzni magában az érző, gondolkodó ember azt a meggyőződését, hogy a megbékélést, megbocsátást hirdető a bűnözőket, a gonoszokat akarják menteni és az eddig össze nem szedett gonosztevőknek kívánnak salvas konductust adni.

Né beszéljünk most az u. n. kis nyilasokról, akiknek az ügye nem érdekes, bár ha komolyan megpiszkálnók ezek ügyét, — hej de sok tragédia okozói voltak, vagy lehettek — és akkor mindjárt nagy nyilasokká válnának! Beszéljünk csak a tényleges nagy nyilasokról, a gyilkosokról, a rabló-gyilkosokról, az ártatlanok tömegeit, öregeket, betegeket, nőket, gyermekeket csupán ölési vágyuk, ősi vad ösztöneik kielégítő végett legyilkoló hordákról! Vajjon ezeknek is kegyelem, futni hagyás jár talán? Ezek a még össze nem fogott nagy nyilasok rothasztják a közhangulatot és protektorálkál együtt a leghangosabb hirdetői a szerintük a gyilkosokat is megillető amnesztiának.

Az ostrom kezdetétől a felszabadulásig senki nem hagyta el a fővárost! Ez alatt az idő alatt is még ezek váltak köztudomás szerint a véres nyilas terror áldozataivá. Hová lettek ezek a gyilkosok, akik közül csak kevesen voltak fel-lelhetők és a népbírósgók elé állíthatók. Mi van ezekkel, hol bujkálnak, milyen állásban és pártban hangoskodnak, — erre minden esetre kíváncsi a közvélemény.

Aki pedig megbékélést és megbocsátást hirdet ezek számára is, azt ki kell küldeni csak egy népbírósgói tárgyalásra, ahol előkerült védettjeik ügyeit tárgyalják. Halgassa meg az életbenmaradottak, a lehangadt tanuk vallomásait. Hallgassa meg a nyilasok által

pörére levetkőztetett nők szörnyű kínzásait, a férfiak súlyos bánatalmazásait, az anyák, apák ütlegetéseit gyermekeik szemelátiára, — a kiséréscs közbeni tömeges lelővéseket, a dunaparti sortűzeket, — az utolsó pillanatban történt vízbeugrásokat, az utánuk lövöldözést, az áldozatok kifosztását, a betegeket, aggok legyilkolását! — Ha mindezt meghallgatta és ha végignézte a gyermekeiket, szü-

leiket, hozzátartozóikat sirató jelenlevőket — mint ahogyan jelen sorok írója végignézte — és azok után is elnézte, megbocsátást, futni hagyást kíván a szadista gyilkosoknak, a rabló-gyilkosoknak, — akkor elárulta magát, hogy a hitvány nyilas banditák elvbarátja és ugyanugy gondolkodik, érez, mint őki — Csak egy tárgyalásra küldjétek ki őket!

Dr. SIEGLER SÁNDOR

Az ujjáépített Szeretetkórház ünnepélyes megnyitása

A Pesti Chevra Kadisa Szeretkórháza sem kerülhetett el 1944-ben a zsidó intézmények tragikus sorsát. A megszállás idején németek telepedtek meg benne s kivonulásokkor, a rendes recept szerint teljesen kifosztották. Az üres épület az ostrom alatt súlyos sérüléseket szenvedett, egyik pavillonja bombatalálat következtében majdnem teljesen összeomlott. A felszabadulás után a kórház dolgozói a legnagyobb önfeláldozással kezdtek neki az ujjáépítés nehéz munkájának. Legelőször ambulanciát létesítettek, majd a Degob kívánságára a deportálásból visszatért betegeket ápolták. Ez volt a kórház hőskora, amikor az orvosi kar az ápolószeméllyel vállelve, sanyaru körülmények között elégtelen eszközökkel harcoltak a betegek életéért. És hancuk eredményes volt és legfőképpen a Joint hathatós támogatásával sikerült a kórházat teljesen helyreállítani és a kórház békebeli létszámát is túlhaladva 272 ágygal felszerelni. Ma a kórházban belgyógyászati, sebészeti, nőgyógyászati, szülészeti, orr, fül, gége, szem, hőr és urológiai osztály működik. Az eddig 60 ágygal működő tüdőosztályt külön pavillonban most egészítik ki 100 ágygal.

A kórház ujjáépítési ünnepélyét vasárnap, október 20-án, délelőtti tartották meg. Az ünnepségen megjelent a kórházat fenntartó Pesti Chevra Kadisa képviseletében Steiner Marcell elnök, dr. Endrei S. Henrik igazgató és Trebitsch Márkus főtitkár. A népjóléti miniszteriumot dr. Szekeres Árpád tisztiorvos, az OTI-t dr. Ince Ferenc orvos-igazgató, a János-kórházat dr. Fodor Imre igazgató, a Weisz Alice-kórházat dr. Temesvári Miklós igazgató, a Jointot dr. Szics Géza administrateur delegue és dr. Mária Béla főorvos, a Degobot Vida Miklós elnök, a Cionista Szövetséget Salamon Mihály elnök és dr. Nagy László főtitkár, a Magyar Kommunista Pártot Bugár János, a Szocialdemokrata Pártot Türk Ödön, az Egészségügyi Alkalmazottak Szakszervezetét Földes Alice

titkár képviselték. Megjelent dr. Székely Sándor XIV. kerületi tisztiorvos is.

Az ünnepséget Steiner Marcell elnök nyitotta meg, a Chevra Kadisa nevében üdvözölte a megjelenteket. Dr. Veres Gábor a kórház üzemi bizottságának elnöke vázolta ezután azokat a küzdelmeket, melyeknek eredményeképpen áll a kórház. Dr. Szekeres Árpád a népjóléti miniszterium jókívánságait tolmácsolta. Dr. Szücs Géza a Joint további támogatásáról biztosította a kórházat, Földes Alice, az Egészségügyi Alkalmazottak Szakszervezetének titkárnője elismeréssel adózott a kórház személyzetének. Dr. Székely Sándor tisztiorvos beszéde után dr. Pogány Ödön, a kórház igazgatója hálás szavakkal emlekezett meg a Joint segítő-készségéről, majd megköszönte a kórház dolgozóinak az ujjáépítés érdekében kifejtett munkásságát.

A beszédek elhangzása után a megjelentek meglekintették az ujjáépített kórház helyiségeit, hogy személyesen is meggyőződjenek arról a nagyszerű munkáról, melyet a kórház dolgozói végeztek.

— **Hír két munkaszolgálatos hadifogolyról.** A Munkaszolgálatosok Országos Szervezetéhez beérkezett közlés dr. Blau Sándor orvosról, kinek hozzátartozója a Zsidó gimnáziumban van, valamint Sonnenfeld László sportfériről, kik 1943-ban vonultak be. Mindketten jól vannak, Szereda környékén estek fogságba és jelenleg Volks városban vannak Oroszországban. Közelebbi értesítést Mannheimné, Visgeráddi-utca 25. idsz. 6. tud adni.

— **Jóétkonyeü előadás.** A Pesti Izs. Hitközség Belső Erzsébetvárosi körzete a kerület árva szegénysorsu zsidó gyermekeinek felruházására Stöckler Lajos, a Pesti Izs. Hitközség elnökének védnöksége mellett november 3-án, 1/2 11 órai kezdettel vidám előadást rendez a Royal Revüszínházban. A műsor keretében neves fővárosi művészek és művésznők lépnek fel.

Jelentkezési felhívás a Mizrahi „Ráv Amiel” festőjébe való felvételre!

Értesítjük, hogy a Vasváry Pál-utca 5. szám alatt!

Sasz Chevra helyiségben új szemesztert (zömant) nyitunk.

Meglelő előéletű, kifogástalan, vallásos bachurok jelentkezzenek Laudon-utca 3. alatt. Növendékeket bejáró és bennlakóként felvesszünk, kik teljes ellátásban részesülnek.

Mizrahi Vezetőség

Heber írógépet

vennek

HERMANNÉ, Dózsa György-ut 13

Telefon: 425-308

**HIKADÉ
AUTO
SZAKISKOLA**

Egyéni kiképzés, vizsga személyteher és motorkerékpárra. Részlettelés. Díjtanulmányok.

Teréz-körut 7.

Telefon: 224-862

KERBER-autó, Diesel- és motorkerékpártegyek utánvétel is

**Papir,
írószer,**

üzleti könyvek, kartotékok, váltó, lejárati és alkalmazotti nyilvántartási könyvek.

Weinberger és Fejérel VI., Deák-tér 6. (Anker-palota)

Atadó üzlet — üzem — iroda-helyiségeket

**FELLNER
közvetit**

Szt. István-körut 30. sz. Marx-térnél

**Szabadsághegyen
Noémi penzióban**

változatlanul előrendő orth. kősz. ellátás. Egész éven át nyitva. Telefon: 161-812. Cédus-utca 8. Felhő-utca 11.

KHűnő állapotban lévő 42 cs. 43-as barna és fekete féricipők

valamint 37-38-as női strappa cipők eladók. Csakis privátul. d. u. 1-1 között. Teréz-körut 15. H. 4. lépcsőház.

Repülőköffer,

„Federleicht” BÖRÖND,
ruhazsák olcsón

TOLNAI-nál

Szabadság-tér Izenkál. (Tözsdepalota)

Háztartási és piperecikkek nagyban eladása Vértessnél, Dob-u. 48

Ünnepi hónap a zsidó iskolákban

* A hányattatás hosszú évek után az ismét saját otthonukban működő zsidó iskolák a még fennálló technikai nehézségek ellenére is beusó melegéggel és zsidó tradicionális formáknak megfelelően tartották meg elhunyt ünnepeiket. Iskoláink legfőbb feladatukat valószínűleg meg akkor, amikor gyermekek százait vezették be a zsidó vallási és népi szokások gyökeréibe, így pótolva azt, amit a tanulók részben a szülők esetleges közömbössége, részben pedig az elmúlt évek üldözései következtében még meg sem ismerhettek. *Ros Hasonokor és Jom Kippurkor a Pesti Izr. Hitközség Leánygimnáziuma* az iskola kőszermében teljes szövegű istentiszteletet tartott az ifjúság részére. A tanulók az ünnepet megelőző hónapban naponta készültek a főünnepi istentisztelet liturgiájának elsajátítására. Mindazok számára — tanárok és szülők számára — akik résztvettek ezeken az istentiszteleteken, maradandó élmény volt, amikor a tanulók ajkán felcsendültek az Ősi daloknak és tapszálhatták azt a lelkesedést, amelyvel a tanulók résztvettek a hosszú istentiszteleteken. Szukroth a népi szokások csiszolásával ismertette meg a tanulókat.

A gimnázium és a mellett működő általános iskola növendékei lázas készülődéssel fogtak hozzá az ünnepi sátor felállításához. Hosszu évek óta először volt ismét sátor az iskola udvarán! Csodálatos gazdagsággal a rajz és műhelyórákon készült díszekkel felkészített sátorba a tanulók az ünnep első estjén jöttek el. Ekkor tartotta meg ugyanis a gimnázium első istentiszteletét a folyó tanévben. Az egész országban híres gimnáziumi istentiszteletek éltek újra fel — templom helyett egyelőre még a rajzteremben — amikor a nagy számban megjelent tanulók az ünnepet jellemző dallamok eléneklésébe kezdtek. Az istentisztelet után az ifjúság csoportonként bevonult a sátorba, ahol az O. Zs. S. B. zivassége folytán mindenki enni kalácsot kapott és a keddutani tanár felszólítására együttesen mondták le a sátorban történő étkezés tiszteletét és fogyasztották le az ünnepi kalácsot. A gyerekek szeme ragyogott az örömtől a kivilágított díszes sátorban és mindannyian érezték: szép és kellemes zsidó élmény. Ebben az évben láttak olyan tanulóink közül először ilavot és etrogot. A hitközségünk által rendelkezésre bocsátott ünnepi csokor végigindorolt iskoláinkon és számos tanuló látható, kezébe vette az Erec Jisraeltől ide-

küldött ünnepi növényeket. *Wesszlényi-utcai általános fiú- és leányiskolánk* is sátorra építették az iskola udvarán. Az iskolák kis növendékei osztályonként egymással versenyzve készítették el a sátordíszeket és ákesítették fel a sátorra. Az idén nem volt olyan tanuló, aki ne látott volna sátorra, aki ne töltött volna legalább néhány percet a szukkában. Nagy örömmel és vidámsággal ünnepelték meg iskoláink a Tóra Örömmünnepét.

A vidámságot fokozta az O. Zs. S. B. gyermekosztályának az előzetkenysége, melynek következtében tízezer éves korig minden tanulóknak kis ünnepi csomag ajándékban részült. Wesszlényi-utcai fiú általános iskolánk és leány általános iskolánk az *Etékos-utcai és Fürst Sándor-utcai iskoláinkkal együtt* tóra napján ünnepséget tartott. A tanulókon kívül a szülők is igen nagy számban jelentek meg az iskola templomában, ahol a tanulók héber dalok, szavaltatok és tuncok keretében ünnepelték a Tóra befejezését és kezdetét.

Az iskolai vallásos nevelés *csúcsteljesítményének tekinthető leánygimnáziumunknak a Hésék templomában tartott Szimchat Tóra istentisztelete.* Mint a zsidó iskolai istentiszteletek általában ez is teljes szövegű istentisztelet volt. Az egyes körmenetek között a tanulók a főünnepi istentiszteletekre tanult énekeket és modern héber dalokat énekeltek, az alsóosztályos növendékek a Tórák mögött a körmenetben vettek részt. Iskoláink vallásos tanárai, énektanárai és az egész tantestület munkájának köszönhető, hogy tanulóink ilyen nagy alaposággal készültek fel az ünnepekre és ismerhették meg zsidó népünk vallási életét. A tanórákon az ismereti anyag közlésével, az istentiszteletek és ünnepek keretében az érzelmeire ható vallási neveléssel köljük magunkhoz a zsidó iskolákban a zsidó ifjúságot, hogy az mindig megmaradva közösségünkben, új jövendő biztosítassék Izra elnek.

G. E.

Kivándorlóknak biztos átképzés

kozmetika, kozmetikai és ipari vegyszerekre, ETA kozmetika és laboratórium. Ambrásy-ut 49. III. em. 2-5 óra között.

Welsben meghalt hozzátartozóját

aki külön sírban fekszik. KI ÖHAJTYA HAZAHOZATNI* Költéségek megosztásának. Jelentkezni: Schwarz Miksa cégénél, Paulai Ede-utca 10.

OKLEVELES ÁPOLÓNO beteg kezelését vállalja, szakképzett mester és pedikűrös is. István-ut 17. II. 20. Beck Gabriella.

A Pesti Izr. Hitközség útján az alábbi jegyzékben felsoroltakat keresik külföldről

Jelentkezés VII., Sip-utca 12. L. 18. délelőtt 9-12.

- Pank Jenőt, sz. 1915 Tiszafüreden és rokonait keresi Funk Jenőné, Róma Meisel E. Ede Erviné keresi Meisel Ervin, Csehszlovákia.
- 1116 Katz Majort, Stern József és Emilt Tanya és Gábor Weisz Lipót és Miszlér, Stern Izidort, Stern Emil péket keresi dr. Brundisz Kálmán és Ignác Weisz Jakabot Bácsopolya, Klein Jenőt vagy Emilt, Mandler Grünberger Dávidot Debrecen, dr. Zentner Gyulát és Stern Antóniát Gője, keresi Katz Hermann, Firenze.
- 1117 Kerecsin Mátát (Kollárov) keresi Karel Zilverand, Teplice.
- 1118 Ackermann Dávidot Munkács, keresi Ida Ackermann, New-York.
- 1119 Weiss Györgyöt és Goldmann Lajos keresi Paja Beck, Jugoszlavia.
- 1120 Meisinger Benőt, Sándort és Rózsát, Umann Henriket és Irénit keresi Lily Schullhof, Haifa.
- 1121 Friedler Helénit keresi Preizler Sári Lublinból
- 1122 Kálmán Zsuzsannát keresi Góse Gnaani E. D. Coy B. A. O. R.
- 1124 Dr. Weisz Arminét és Margitot keresi Edith Hindler.
- 1125 Dürichstein Istét és öccsét keresi Sigmund Klein, Shanghai.
- 1126 Lazarovicsz Ábrahám és Bertát, Verát keresi Dobias Ellis, Olmütz.
- 1127 Dr. Lazarus Leót keresi Berta Lazarus, Bukarest.
- 1128 Stern Majort keresi Sabina Bochner Engels, Saratov.
- 1129 Kaufmann Juliót, Damjanich-ut. keresi Oskar Rotlschek, Prága.
- 1130 Sebestyén Gyulát és nejét, Bácska, keresi Stefan Kammerer, Oberndorf.
- 1131 Teger Salomont keresik testvéreit.
- 1132 Csup Mihált keresi Anna Lederfeind, Haifa.
- 1133 Teljer Hermannat keresi Félián József, Telaviv.
- 1134 Miskolci Ignácot, György Mártát, Dezső Pálnót, Miskolci Gyulát keresi Miskolci Ottó, Jugoszlavia.
- 1135 Fried- vagy Hachel-családot keresi Fried Ernő, Liege.
- 1136 Dr. Godiner Miklós orvost keresi Elna Fried Goldberger, Svédország.
- 1137 Baskomto Miksa és neje Burger Bettit keresi Beck Dávidné, Newyork.
- 1138 Sachscl Sándort 1890 és Sachscl Jenőt 1889 keresi Ludwig Sachscl, Newyork.
- 1139 Dr. Mandel Józsefet és Gross mérnököt keresi Karl Seidenfuss, Ufa.
- 1141 Duschinsky Juliót, Ipoly-ság, keresi Otto Morgenstern, Wien.
- 1142 Német Lajost, Máramaros-sziget keresi Eliana Fox, Cleveland.
- 1145 Liliang Simont Semerette, keresi Garai Cilly, Palesztina.
- 1146 Elek Mórt keresi Weinberger Adolf, Innsbruck.
- 1147 Várcsi Mátyás és nejét, Rosner Borát és nejét, gyermekeit, Fischer Adolf-nét, Rosner Henriket keresik Rosner Testvérek, Cazel.
- 1148 Mina Klug és Steinfeld Somát keresi Stefa Warska, Stary Zdroj.
- 1149 Gross Izselet, nejét és gyermekeit keresi Jakob Reiss, Brooklyn.
- 1150 Friedmann Rózát, Rosner Bernamit és Margitot Szatmárnémeti, keresi Kurt Zimmermann, Mühlheim.
- 1151 Roszberg Flisát sz. 1923, anyja neve Bernstein Margit, keresi Klein Mórné, Munkács.
- 1185 Dr. Spira Salamon leányát Miskolc, keresi dr. Spira Lajos, Prága.
- 1186 Schlosser Rejnát Galicia, keresi Akselrad Dóra és Náhán, Polska.
- 1188 Alter Sokolt sz. Byalstok, keresi Cypora, Burslein.
- 1188 Luger Gyulát sz. Piatra 1922, keresi Luger Rózi, Svédország.
- 496 Heller Jenőt sz. 1897 Bpest, keresi Erna Heller, Berlin.
- 428 Somogyi Lajost és Dacsó Endrét keresi Somogyi Aric, Palesztina.
- 490 Hefezna Márkusné keresi dr. Rajman Pavel, Varso.
- 599 Goldschmidt Simon Ráday-vagy Rákóczi-ut hozzátartozóit keresik.
- 605 Flisch Sámuel és nejét és Herman Jakob és családját keresi dr. Manfred Engelstein, Nice.
- 607 Leizer Gyuláné szüleit Schraeichler Elsát keresi Otto Schmeichler, La Tranche.
- 608 Stern Miklóst és családját Csepel keresi Mrs. Reinitz, London.
- 613 Iró Antalt keresi Mirjam Siehermann, Jerusalem.
- 616 Herzer Salomont sz. 1909, Rzeszow, keresi Mrs. Herzer, London.
- 1189 Galler Daurát keresi Galler Julius, Polska.
- 300 Steiner Gyulát, Józsefet, Hugót, Gottfried Magdát és Mancit keresi Merdinger K. B. A. Raynard Nice.
- 413 Heicherl Mór, feleségét és gyermekeit keresi Kissling Cecília, Buenos Aires.
- 621 Anszter Mihály Ujpest, Salamon Elemér Dneit és Weisz József Debrecen, keresi Gross Jenő, Podmokly.

Hirek Palesztináról

A Zsidó Állam

Rösvonalainak lassu kibontakozását figyelhetjük meg az elmúlt hét Palesztinával kapcsolatos eseményekben. A történelem vagy szédületes gyorsaságu eseményekkel — forradalmi eseményekkel — változtatja meg népek sorsát, életét, vagy aprólkos elkészítéssel, fokról-fokra haladva, az idő figyelembevételének kizárásával vezet a fejlődés útján az emberi közösségeket. A zsidó nép sorsát döntően befolyásoló zsidó állam létrejötte is a történelem lassan, de céltudatosan működő erőinek kezébe köszönhető. *Tárgyalás tárgyalást ér, bizottságok bizottságoknak adnak át újabb és újabb javaslatokat és közben, mind szilárdabb, mind határozottabb lesz a felismerés: a Palesztina-probléma megoldása a zsidó állam.* Nemcsak a kongresszusra készülődő cionizmus világszerte megtartott választásainak eredményei mutatják, hogy a zsidóság hatalmas többségében a közeli kongresszuson az önálló zsidó állam mellett fog megnyilatkozni, hanem a mandatórius hatalom is közeledik már — angol lassúságot — ehhez a gondolatához. I. T. A. és Peelor jelentésként szerint a Jewish Agency és a svernizsri minisztérium között ismét megindult tárgyalások a követelések konkrét megfogalmazásának stádiumába jutottak. Bár a Jewish Agency részéről még mindig csupán előterjesztés minőségi jellegűnek tekintik az angol kormányval folytatott megbeszéléseket, azzal a céllal, hogy bizonyos minimális követelések teljesítésével olyan léskör jönjön létre, amely nélkül hozzá sem lehetne kezdeni a lépveget érintő problémák megoldásához, mégis általánosán tudott, hogy a december 16-án irra megnyitott londoni Palesztina-konferenciának sikere függ e tárgyalásoktól. Arról van szó, teremt-e az angol kormány addig olyan helyzetet, hogy a Jewish Agency korábbi határozatát megváltoztatva részt vehet majd a konferencián. A J. A. szerint a nagyobb jelentőségű és a főbb pontok körül elvált kérdések megvitatásához el sem jutottak a tárgyalások felé, ami a legyőzött zsidó követelés megvalósítását nem teszi.

A Trumanban fogva tartott vöröshajkókat vezetői tegok feltétel nélküli szabadonbocsátása.
2. a fogorok után tartózkodások beszüntetése Erec Jiszraeltben.
3. a zsidó bevándorlás ügye jókoraan megoldásának valamely bizonyítéka, pld. a Cyprus szigetén internáltaknak szabadonbocsátása.
Bár e követelésekre a hivatalos választ a jövő kétre várják, a brit kormány új és sok tekintetben a zsidóság ügyét illetően fejlődést mutató álláspontját

már közölték a J. A.-vel. Ezek szerint a kormány nem választja külön az előzetes intézkedéseket a nagyobb problémák megoldásáról, hanem a kisebb jelentőségű és „atmoszférát kialakító” rendszereit csak akkor hajlandó kiadni, ha az ország végleges sorsát illető alapjavaslatait a J. A. elfogadja és résztvesz a londoni konferencián. Ez a magatartás természetesen nem befolyásolja a zsidóság hivatalos szerveit, melyek éppen a legutóbb mutatták meg — a Cionista Belső Tanács határozatára gondolunk —, hogy egyedül a zsidó nép érdekeit tartják szem előtt és az angol érdekek diktálta követeléseket előt nem hajlanak meg.
A brit kormány új javaslatát a londoni konferenciával kapcsolatosan a következők közlik: *a fogvatartott zsidó vezetőket szabadon engedik, ha azok a jövőben tartózkodni fognak olyan celektények elkövetéséről, amelyek mostani letartóztatásukat szükségessé tették. Ezek a vezetőik azonban nem vehetnek részt a londoni konferencián. A J. A.-nek meg kell akadályoznia az Ország békéjét fenyegető földalatti szervezetek terror-telektényeit. A J. A. működjeik közre annak előérében, hogy az illegális bevándorlás megszűnjék. A zsidó bevándorlás a havi 1500-as quota alapján folnik tovább és ennek megfelelően a Cyprus szigetén internáltakat Palesztinába utasít, hogy ott várják meg szabadonbocsátásukat.*
Ha e követeléseket a J. A. elfogadja, megszűnnek a fegyverek után történő kullatások, hogy a december 16-án ismét összejülő konferencia megnyitására folyó tárgyalások nyugodt légkörben tartassanak meg. A tanácskozáskor alapul csak a Morrison-terv tekinthető és más javaslat, pl. a Peel-javaslat nem tárgyalható. A zsidó bevándorlás a Mersin-tervben megjelölt zsidó rész felé irányíthat. Határt a bevándorlásnak csupán e rész gazdasági kapacitásképecsége szabhat. Nagobb megadható majd a lehetősége annak, hogy a zsidó rész politikai státusa új megállapítást nyerjen. Palesztina továbbra is a zsidó nép központi gyűjtőköre lesz (place of concentration) és mindezek, akik már az Országban vannak, vagy ezután érkeznek az autonóm zsidó területre — megjelölés után — függetlenséget kapnak a Zsidó Állam keretében. Az új angol javaslatok Bevinnek tavaly tartott lihtelt beszéde után először fogadják el a bevándorlással kapcsolatban a befogadóképesség — bár csak egy csökkentett részen — szempontját, ismét tudomásul veszik, hogy Palesztinának különleges szerepe van a zsidó nép életében és a zsidó kérdés megoldásában.

(Bevin tavalyi álláspontja szerint ugyanis nem szabad Palesztinához kapcsolni a zsidókérdés liquidálását.) És végül először jelentkezik angol részről megérés — habár határozatlanul és a befogadás lehetőségeivel — a Zsidó Állam gondolatát iránt. Ez a javaslat még mindig az angol fölényesség és brit érdekek jegyét bordja magán, de már jelentkezik benne a palesztinai helyzet megítélésének reálisabb képessége — úgy a távolabbi megoldásokban, mint a pillanatnyi fe-

szültségek levezetésének készségben. Természetesen a javaslatok még igen távol vannak attól a lehetőségétől, hogy a Jewish Agency elfogadja azokat. A felajánlott terület nem elegendő, de megtörtént az első lépés a zsidó állam elismerése felé, amely a palesztinai belső helyzet szükségességéből fakad. A palesztinai zsidó építészeti szükségé van az önállóságra, függetlenségre, mert lényegében különbözik mindattól, ami az arab munkát jellemzi. Ezt világította meg

David ben Gurion hatalmas beszéde

melyet Párisban tartott a Palais de la Mutualité zsúfolásig megtöltött nagy teremben. „Amíg Anglia betartotta a mandátumban vállalt kötelezettségeit — mondotta többek között a J. A. Végrehajtóbizottságának elnöke — nem kértünk függetlenséget. Amikor azonban Anglia Palesztinát arab állammak deklarálta, egyetlen válaszuk csak a Zsidó Állam követelése lehetett. Mielőtt a zsidó bevándorlás megindult, csupán 800 arab falu volt Palesztinában. Egyetlen zsidó sem ment e falvakba, önálló településeket létesítettek a maguk számára. Vanak évszázadok óta meg nem művelt területek Palesztinában. Ilyen például a Negev, ez a hatalmas sivatag. És mégis éppen most 12 új településükről jött a hír ezen a területen, 40 évvel ezelőt sivatag volt a hatalmas zsidó város Tel-Aviv helyén is. Egyetlen ház sem áll még itt, ezen a helyen. Nem hívtuk brit szakértőket, hanem a győzelem biztos tudtában

munkához láttunk, mert elhatároztuk, hogy felépítjük Erec Jiszraelt kezünkkel, agyunkkal, vérünkkel. Amit építünk, védjük, amint az anyai védi gyermekét... De ez még csak a kezdet. Senkiféle szemérem el nem veszünk. Mi magunk teremünk gyárakat, kisközségeket, háziipari lehetőségeket. Senmit sem veszünk el az araboktól, de ők nem szabadlyozhatnak meg abban, hogy új dolgokat teremtsünk. Ők továbbra is sivatagot akarnak, mi építünk és velünk. Ezért csak a függetlenség lehet a mi megoldásunk és meg is fogjuk azt szerezni.” Ez Erec szava, a Jisuv indoka a függetlenségért. És ezzel párhuzamosan követelt a galut zsidósága az Ország kapuinak megnyitását, mert a láborokban élő honatlak testvéreink helyzete sürgős megoldást igényel. Philip Bernstein rabbi, a németországi amerikai parancsnok zsidóügyi tanácsosa Washingtonban Truman elnöknek bejelentette, hogy

már nem 100.000, hanem 250.000 hontalan zsidó előtt kell haladóktalanul megnyitni Palesztina kapuit.

Az európai helyzet ismeretében Bernstein rabbi kifejtette az elnök előtt, hogy a 100.000 cerificátos igényt az események túlhaladták. Ma már olyan tömeg igényli a sürgős aliját lehetőséget, hogy a horrábbi kérdés esetleges teljesítése egyáltalában nem eldhatja meg a szükségletet. Truman válaszában hangoztatta, hogy az új helyzetnek megfelelő energiával lát hozzá a kérdés megoldásához. Az USA elnökének egyelőre már személyes ügye lett az u. n. „Palesztina-probléma”, mert egyéni presztizsét is sérti több mint egy év óta hangoztatott követelésének semmibevétele. Ennek megfelelően választ Adlerek is, az angol miniszterelnök súlyos kijelentéseket tartalmazó levelére. Truman udvarias, de erőfesz formában adta tudtul az angol kormánynak, hogy továbbra is ragaszkodik az azonnali 100.000 cerificátushoz, kéri a brit választ javaslatára, amelyektől ment kíván tágítani. Késégtelen, hogy Truman már sokkal határozottabban csöckedett volna Palesztin

na ügyében, ha világpolitikailag szempontok nem kőnének az Egyesült Államokat Angliához. Az amerikai közvélemény hatására azonban az USA kormánya kezad Angliától függetlenebb, éneclubb és Oroszországhoz közeledebb politikát folytatni. Ennek a változásnak az atmoszférájában adta ki az USA cionista szervezete Aba Silver és Dr. Stephen Wise aláírásával azt a közleményt, amelyben megköszönik ugyan Truman nyilatkozatát, de most már csöckevést követelnek. „Amint szerencsétlen tapasztalatok és keserű kiábrándulások — olvassuk a közleményben — megértették bennünk azt a meggyőződést, hogy deklarációnk, bármennyire tiszték és jóakaratauk legyenek is azok, nem elegendők. Nyilvánvalóvá lett, hogy népünk tragédiája csak akkor kaphat orvoslást, ha a kormány határozott és gyors cselekedettel valósítja meg a lehetséges ígéreket. 13 hónap telt el azóta, hogy Truman elnök azonnali 100.000 bevándorlási engedélyt kért. Azóta egyetlen lépés sem tört

tént a megvalósítás érdekében. Egyetlen hontalan zsidó sem nyert bebocsátást azóta Palesztinába az azonnali kért 100.000 közül... Nem tudjuk megérteni, hogy az USA kormánya nem tudja segíteni az ügyön. Meggyőződésünk, hogy azonnali és jelentős eredményeket lehetne elérni, ha a végrehajló beosztottak megfelelő energiával és lelkesedéssel támogatnák a kormány kijelentéseit... Öszintén értékeljük az elnök megnyilatkozását, de kérjük, hogy teljes tekintéllyel hasson oda, hogy szavaiknak megfelelően hatályos lé-

pések is megtörténjenek. Csakis az tekinthető öszinté és építő célzatu politikának, amit a jelenlegi kritikus helyzet megkövetel." A határozott hangú felhívás amerikai politikai körökben nagy feltűnést keltett. A Palesztina-probléma Angliában is politikai zavarokat idéz elő. Beavatott körök például úgy tudják, hogy Mr. Noel-Bakert korábbi igen fontos politikai pozíciójából azért helyezték át és nevezték ki légügyi miniszternek, mert kifogásolta Bevin Palesztinával kapcsolatos politikáját.

(GELLÉRT)

Angol százados bírálata az angol kormány Palesztina-politikájáról

Haditörvényszék elé állították

Kairóból jelentik, hogy Kenneth A. Gourlay százados haditörvényszék elé állították, mert kemény bírálatot írt az angol katonai szaklapban a brit kormány Palesztinai politikáját. Gourlay százados 27 éves, oxfordi egyetemet végzett fiatal ember, hat évet töltött már a hadsereg szolgálatában és bátor magatartásának elismeréseképpen nevezték ki éppen letartóztatása előtt. Gourlay azzal vádolta a palesztinai brit kormányzatot, „hogy az országban az idejétmúlt imperializmus politikáját folytatja, figyelmen kívül hagyja a mandátumban vállalt kötelezettségek végrehajtását, szabotál minden haladó gondolatot, és mindezt olyan formában teszi, hogy a helyzetért ne a kormányzatot, hanem a zsidóságot lehessen felelőssé tenni. Anglia egyenesen provokálja a palesztinai zsidóságot nyílt lázadásra, hogy ezáltal ürügyet nyerjen a mandátum megszüntetésére és Palesztinának félig gyarmatszerű arab államná való átalakítására, ahol a zsidók elnyomott kisebbségként élnek. Gourlay kiadja a Kairóban megjelenő „Citadel Courier” című hivatalos katonai lapnak. Saját lapjában a kiadóhoz címzett levél keretében írta meg vádjait és a levelet aláírásával látta el.

Korábban nem sokat tudott Palesztináról. 1944-ben került Közép-Keletre és 1945-ben szabadságát a Szentföldön töltötte. „Ez a szabadság fordulópont volt az életében”, írja a cikkben. A palesztinai zsidóság teljesítményei nagy hatással voltak a fiatal tisztre. „Egyiptom után, ahol min-

den a multra utal és még Anglia után is, ahol pillanatnyilag az élet megállt, nagy élmény volt Nathanja újonnan épült és még csak félig elkészült utcáin járni, a modern felhő házak és csinos üzletek között érezni, hogy az emberek itt végre új életet kezdenek és tapasztalni azt a lelkesedést, amely velejárója az alkotás örömeinek.” Gourlay bírálta az angol hatodik hadosztálynak palesztinai működését is és követelte, hogy a hadosztályt azonnal távolítsák el Palesztinából. Szükségesnek találta, hogy a palesztinai kormányzatot is visszahívják és vizsgálatot rendeljenek el a palesztinai főtisztviselők cselekedetei ügyében. „Nem kétséges, — írta az angol százados, — hogy a vizsgálat még feltűnőbb eredményekre vezetne, mint a nürnbergi per tárgyalása.” A fiatal százados ügyében a tárgyalást október első hetére tűzték ki. A vádat képviselő ügyész azonban a tárgyalás elhalasztását kérte, hogy kellő módon felkészülhessen a vád képviselőjére.

Negyvenöt zsidó ifjú

állta körül a dohányutcai templom oltárát Szimchasz Tóra napján, hogy az ifjusági istentisztelet keretében avassák fel őket a zsidó élet közösségébe. Negyvenöt zsidó ifju, köztük olyanok is, kiknek már a korábbi években kellett volna felavatniuk. Ezek, kiknek szülei messi idegenben deportálótáborok szomorúsorsú foglyai voltak, mindmáig várták szüleik visszatértét, hogy együtt örüljenek a drága édesapával, a szeretett édesanyával. A kegyetlen sors azonban megtagadta tőlük ezt az örömet. Nem tértek vissza a szülők s talán csak áldott szellemük lebegett ott a dohányutcai templom hajójában ezen a szép októberi délelőttön. A korán megismert szenvedés valóban férfiakká avatta ezeket az ifjakat.

Ott állt ez a negyvenöt zsidó ifju s hallgatta az avató rabbi, dr. Katona József komoly szavait, aki a zsidó férfiak nehéz, de mégis szép feladatairól beszélt nekik. S az ifjak fogadalmat tettek, hogy hitükhez minden körülmények között hűek maradnak, fogadalmat tettek, hogy vállalják a zsidó sorsközösséget és igaz zsidó emberként fognak élni. A felavatott ifjak mindegyike értékes könyvajándékot kapott, de minden ajándéknál maradandóbb emléke lesz életüknek az avatás felejthetetlen élménye. K. Gy.

Benkő Bank RT

Bpest, VI., Andrassy-ut 56.

ajánlja

szerencsesorsjegyeit

Mellékkeresethez segítjük azt, akinek összeköltetési vannak és aki sorsjegyeket tud eladni. Tessaék jelentkezni! Régi vezetőség.

ELŐKÉLŐ KIS ORTHODOX HÁZTARTÁSBA keresetük, 40 éves korig, vallásos, megbízható nő, kit családtagul tekintenek. Személyes bemutatkozás: Salv-u. 11. Idősz. d. e. 12-2-ig.

ÓRA

ÉKSZER — BRILLIÁNS

ARANY

VÉTELE — ELADÁSA — ÓRAJAVÍTÁS

14 karátos jeggyűrűk nagy választékban

Neufeld, Rákóczi-ut 8/a

Tollat ingyen

sehhol sem kap, de legjobb minőségű nagy választékban:

Paplan pehely	48.— Ft
Dunna pehely	25-32.— „
Prima libatoll	12.— „
Vegres fehértoll	6.— „
Szürke kacsa	4.— „
Tarka díszpárnán	2-3.— „

Ké-ként bruttó papírzsákban postán, utánvétellel szállít:

VIGH JÓZSEF

Ágytallállalata,
KISKUNFÉLEGYHÁZA

VENDÉGLŐ, kávéházi

berendezések, székek, asztalok olcsón

Rosenfeld

Telefon: 139-274

Népszínház-u. 31

NŐI DIVAT SZABÓSÁGOMAT

áthelyezve ismét folytatom,

Koplovits Ilona

női szabó mester, VII., Klauzál-utca 13. IV. s/a. Szobák árak: — Szombaton zárva.

Kötőde

személszedés, javítások, átalakítások, méret szerinti rendelések. OPPMANN, Sip-utca 6. (Szombaton zárva.)

Villamos-berendezések készítése, karbantartása, javítások

SCHULHOF GYULA

hat. eng. rádió- és villanyszerelőmester. VIII., Bérkocsis-utca 25/a

Engländer sütőde

ujjáépítve üzemben. Sóletot, házisütést vállal

Szombaton zárva. Telefon: 330-757. Karácsony Sándor-utca 1. Teleki-tér sarok.

Hívjon! Jöjjön!

Veszek aranyértékű forintért: szőnyeg, porcellánt, irógépet, régi-séget, férfi és női ruhákat, perzsa-kabátot, fényképezőgépet, festményeket.

Gerstl-Majorosi

VIII., Eszterházy-utca 17 (Sándor-utca saroknál)

Sirkövek,

musz. és deportált emlékek nagy választékban és mélyen leszállított árban. Handel utóda, Budapest, Fiumei-ut 2. Szombaton zárva!

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének közleményei:

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének hivatalos helyisége Andrássy-ut 81. alatt, a volt

Fézsék-kávéházban van. (Telefon: 424-734.) Hivatalos órák: hétköznapokon d. u. 3-6 óráig.

A MAZOT-nak legközelebbi ülései:

1. Október 27-én, vasárnap délelőtt 11 órakor Sip-u. 12. III. em. 48. a Magyar Zsidók Egyesülete belvárosi tagozatának gyűlése.
2. Okt. 28-án, hétfőn délután 4 órakor a Magyar Zsidók Egyesületének VI. kerületi tagozatának gyűlése, Andrássy-ut 81. alatt, a volt Fézsék-kávéházban.
3. Okt. 29-én, kedden dél-

után 1/6 órakor a Magyar Zsidók Egyesületének IX. kerületi tagozata taggyűlést tart, Páva-utca 39. alatt.

4. Okt. 31-én, csütörtökön a Magyar Zsidók Országos Egyesülete Női Osztályának ülése délután 1/6 órakor Andrássy-ut 81. alatt a volt Fézsék-kávéházban.

H I R E K

AZ UJ ELET EGY ESZTENDEJE

1945 november 13-án indult útjára az Uj Élet. Az egyéves évforduló alkalmával az Uj Élet 1946 november 14-én megjelenő száma nagyobb oldalterjedelemben rendkívül érdekes és változatos tartalommal jelenik meg.

AZ UJ ELET előfizetési díjai:

- hónapra . . . 4 forint
- negyedévre . . . 12 "
- félévre 24 "
- egész évre . . . 48 "

Az előfizetések postaküldeménykénti belvárosi lappal küldendők be a 26.269 számú postaküldeménykénti számú lappal.

Mártir-siremlék avatás Miskolcon. Az 1944. év őszén a Gestapo által a Miskolc melletti Gadó-tanyán meggyilkolt 37 hitestvér siremlékét október 27-én délelőtt 11 órakor gyászszertartás keretében avatják fel a Miskolc melletti hejőcsabai temetőben.

Brazília magyar zsidók gyűlése. Dr. Rónai Pál, a zsidó gimnázium volt tanárának kezdeményezésére, aki állami ösztöndíjjal került ki Brazíliába a Centrô Hebreu Brasileirô, a Jewish World Congress rioi szerve utján felhívással fordult a Brazíliában élő magyar zsidókhoz, hogy szerencsétlen sorsu óhazában élő testvéreik javára adakozzanak. A gyűjtés eredményeképpen kb. 10.000 dollárt gyűjtött össze. A befolyt összegnek egyrésze a Jewish World Congress, egy kisebb része pedig a Joint utján jut rendelkezési helyére.

A Rumbach-utcai templom új előjárójának beiktatása. A Rumbach-utcai templom előjárósága szombaton este Szimchasz Tóra-ünnepség keretében iktatta be két újonnan választott előjáróját: Radó Bernátot és dr. Egri Sándort. A Niszeltteremben tartott összejövetelen megjelentek Stöckler Lajos, az Orsz. Iroda és a Pesti Izr. Hitközség elnöke, dr. Földes István és dr. Gejzer Albert, a Pesti Izr. Hitközség elnökhelyettesei, Domonkos Miksa ügyvezető, Steiner Marcel, a Chevra Kadisa elnöke, Endrei S. Henrik igazgató, valamint a Rumbach-utcai templom előjáróságának valamennyi tagja. A beszédek során Schwarz Sándor előjáró üdvözölte a megjelenteket, különösen kiemelve Stöckler Lajos elnöknek a zsidóság védelme érdekében az elnyomatás ideje alatt kifejtett működését. Utána dr. Fischer Benjamin főrabbi, Stöckler Lajos, dr. Földes István, Domonkos Miksa, dr. Endrei S. Henrik, Vajna József és Réth Sándor szólaltak fel, majd a két új előjáró köszöntö meg az elővezetett bizalmat.

A budai hitközség szeretetvendégsége. Szombaton délután a budai hitközség a Zsigmond-utcai tanácsteremben szeretetvendégséget rendezett. Szimchasz Tóra-ünnepéllal kapcsolatban. Több, mint háromszáz-an vettek részt az ünnepségen. Dr. Csobádi Samu elnök a zsidó szolidaritás fontosságáról beszélt, majd dr. Benoschofsky Imre főrabbi és dr. Klein Miklós rabbi méltalta az ünnep jelentőségét. Nagy László József szertartásügyi előjáró a Tóra völegényeit: dr. Gerő Imre hitközségi előjárót és Gellert Lajos Chevra előjárót köszöntötte, aztán pedig megemlékezett dr. Vidor Párol, az újlaki templom elünt rabbijáról, akinek a rendezésében zajlottak le évről-évre a szeretetvendégségek. Stöckler Lajos, az Országos Iroda elnöke örömmel állapította meg, hogy az elvesztettnek tartott Buda feltámadt romjából. Domonkos Miksa, a Pesti Izr. Hitközség ügyvezetője, az összejövetel fontosságát ajánlotta a hallgatóság figyelmébe. Nagy művészi élményt jelentett a közönség számára Sirota Sándor

főkéntor, Hausmanné Sirota Piroška és Vicsó Márk, valamint a templomi vegyeskar éneke. A jó hangulaton a hitközség elnökének felesége, Székely Dezsóné jiddis számokat adott elő.

A munkaszolgálatosok újpesti nagygyűlése. A Munkaszolgálatosok Országos Szervezetének újpesti csoportja október 27-én, vasárnap délelőtt 10 órakor tartja alakuló nagygyűlését Újpesten, a Corsó-mozi helyiségében. A gyűlés iránt már most tapasztalható nagy érdeklődés mutatkozik, mert azon megjelennék a pártok képviselői, az orosz városparancsnokság, az újpesti Nemzeti Bizottság, a Szervezet részéről pedig az országos diszelnök, nagybeceni Nagy Vilmos nyug. honvédelmi miniszter és az Elnökség több tagja.

Dr. Szabócsai Bence, a Zeneművészeti Főiskola tanára, október 27-én, kedden délután 5 órakor tartja „Keleti és zsidó zene” c. előadássorozatát megnyitóelőadását a Goldmark Károly Zeneiskolában (VI., Eötvös-u. 31. If.). Folytatólagos előadások köthetnek, kedden 5-6 óráig, zenei illusztrációkkal. Minden érdeklődő szívesen lát az iskola igazgatósága.

A Keszthelyi mártírok emléke. Október 31-én déli 12 órakor emlékünnepséget tart a keszthelyi hitközség, amelyen megemlékeznek a deportálásból vissza nem tért mártírjairól. Az ünnepség keretében ujjáavatták a háború következtében lerombolt keszthelyi templomot, s a templom előtt méltó emlékoszlopot avatnak a mártírok emlékezetére.

Szeretettel meghívjuk ismerőseinket Noémi leányunknak Wejnmann Vilmosa 1. hó 27-én, d. u. 3 órakor a Szt. Domonkos-utca 9. sz. alatt lévő otthonban tartandó esküvőjére.

Budapest 1946 október hó.
Paneth Izák és neje.

Középkorú, intelligens aszony ajánlkozok magányoshoz

Házvezetőnők

Kovácsné, Ulpés, Wekerle-utca 81.

EGY SZOBA, BERENDEZÉSSEL, vagy anélkül főnőnek, orvosnőnek, vagy elfoglalt nőnek, esetleg teljes ellátással KIADÓ. Érdeklődni d. u. 2-4 óra között: XIV., Semsey Andor-u. 13. I. em. 2.

SZALLITMÁNYOZÁSI VALLALATHOZ gyakornok

felvételi Ajánlatok „Speditör” jellegre Haatenstein és Voglerhez, VI., Podmaniczky-utca 13.

KÖZÉPKORU URINÓ elhelyezkedne kímélőkészséggel, GYERMEKEK MELLE vagy háztartás vezetésére, esetleg bérnyilván munkát elfogad. Cim: IX., Lányai-utca 18/b. III. 4. ajtó.

Lakótársnőt

SEK elegáns, komfortos, kávéházban, Károlyi-utca 4. földszint 1.

Egy szoba konyhas komfortos lakást.

butorral vagy butor nélkül azonnal, vagy későbbi behelyezésre KERES. JAK SANDOR, Fehérvár-ter 2. I. em.

Főlépcsőházi,

különböző méretű, kényelmes, újított, szépen berendezett, komfortos SZOBA agyammal uraknak KIADÓ. „Károlyi-körtnél” jellegre a kiadóba.

Utcai butorozott szoba

KIADÓ. Dohány-utca 28. III. 31.

Különböző méretű keresetű, különbejárattal utcai szobára Podmaniczky-utca 12. I. emelet 6. második lépcső.

Butorzatra és konyhafelszerelésre kér ajánlatot

a VIII. ker. Magdolna-u. 31. Napkölönlőben és óvoda. Bővebbet: 2-3 óra között.

FIATAL LAKÓTÁRSNÓT KERESK. utcai, világos szobákba. Agymunka és főzési munkákra. Westend-utca 6. Fehérvár-ter.

Művészi siremlékek

EICHBAUM MÖR és FIA V., Rudov-ter 2. (Márcsi hídnál)

SIRKÓAVATÁS

Virág Sári, nagy magamra maradtóságomban földreszültva közlöm, hogy jószágos, gyöngéd életársam, egyetlen igaz barátom, Mindenem:

VIRÁG GYULA

a „Múlt és Jövő” igazgatója, a „Bikur Cholim” Templomegyesület Talmudtörőitöknek tanfelügyelője és chevra-gabaja stb. 1945 január 17-én az üldözöttekkel áldozata lett.

Az igazság, a becsületesség fanatikusja, a jószág, a szeretet és megbocsátás volt, eszményi ember, igazi ur. Minden nap hűségesen eljár az isteni szóra, segítségével és vigasztaló, simogató szavaival naponta felmentette az elcsúszottakat, a szenvedőket. Ezek a napokénti forró, könyves imák, ezek a napokénti jöcselkedések és a hozzájuk való végtelen jósága legyennek szószólói odán, abban a jobbik világban, ahol ismét találkozni fogunk.

Siremlékének felavatása 1946 október 27-én, vasárnap d. e. 11 órakor lesz a rákoskeresztúri oth. temetőben a Mártírok parcellájában.

A budai hitközség megkezdte matiné-sorozatát. A szinte hagyományos budai hitközségi matiné újabb megkezdődnek. A hitközség restaurálta a III. Zsigmond-u. 49. I. alatti tanácsot. Az első matiné, amely november 3-án, vasárnap d. e. 1/2 11 órakor lesz, Sós Endre kulturális előjáró mond évadnyitó bevezetőt, Szilágyi Géza, a kitűnő író, az *Uj Élet* szerkesztőbizottságának tagja, *Agai Adolf* és *Silberstein-Otvös Adolf centenáriuma*ról emlékezik meg, *Bertók Gyula*, a *Nemzeti Színház* örökös tagja, modern zsidó költők verseiből és *Kenedy Katalin*, a *Belpárosi Színház* művésznöje, héber költők műveiből szavalt. *Gödrös Kató* operanékesnő árijákat és dalokat énekel, *Kardos István* zeneszerző zongorakísérettel. A matiné dr. *Benoschowsky Imre* vezeti. A matiné mondja. Belépődíj nincs. A matinédegetek szívesen látják.

Házasság. Gyöző Zollán és neje leánya Zsuzsó, október 27-én, vasárnap délután 1/2 2 órakor tartja esküvőjét *Heller Árpáddal* a Dohányutcai templomban.

A VAC HIREI

FUTBALL
Kerámia S. C.—VAC 2:1 (1:1). Szerecséskén mérkőzésben veszített a VAC csapata. A csatársor gólképele. Jók: Vidar, Kozma és Föbi, a gólvívő. A csatársorban feltűnően kevéssé javítani a vezetőségnek sürgősen, ha tisztes eredményeket akar elérni.

KÉZLABDA
VAC—NTE 6:0 (4:2). A védelem határozottan volt az a mérkőzés. Jók: Felkai (a mezőny legjobbjai), Deutsch, Singer és Kőszegi. Góldobók: Kőszegi (4), Komáromi (2).

ASZTALI-TENISZ
Veremesné (VAC) nyerte veretlenül a válogató körmérkőzést. Jól és lelkesedéssel játszott. Reméljük, formája állandó lesz már és így tagja lesz a magyar válogatottnak.

KOSÁRLABDA
Előre—VAC 36:35 (15:16). Örösi mérkőzésben pechesen veszített a VAC. Javul a csapat, de a dobások még nem sikerülnek. Jók a góldobók: Benedek (20), Deutsch (10) és Felkai (6).

A bási lakók és a VAC között komoly tárgyalások indultak meg egy klubközi verseny-lakálkozó iránt. A végleges megállapodást Duxler József a VAC Sportbizottságának tagja fogja elintézni, ki a jövő héten utazik Bécsbe. A futball, ping-pong csapat és egy tornabemutató csapat utazik valószínűleg december végén Bécsbe az első találkozóra.

Schulz Jenő cég
Órák-ékszerés (órajavítás)
VII., Wessely-utca 6., a régi házban

Gergely Miklós
aranyműves és ékszerész
VÉTELI Tel.: 422-345. **ELADÁSI**

51 ÉVES, jó kondícióban lévő **ÖZVEGYASSZONY**
Férjhezmenne
kereskedőhöz vagy nyugdíjas uriemberhez, 55 éves korig. Benősülési lehetőség. „Végzetelt nagykereskedő” jel. a kiadóba.

Eljegyzés. Beck Sárka, Kisvárdai és Révész Sándor, Budapest, jegyesek.

Az Izraeli Szociális Gyermektelep Egyesület a fővárosi szegény iskolás gyermekek ezidei nyaralásait augusztus végéig sikeresen befejezte. A 33 év óta fennálló egyesület, mely a múltban évenként 800—1200 gyermeket részesített nyaralásban, ugy a múlt, mint ez évben, a háboru okozta anyagi veszteségeinek, valamint telepeinek (Balatonbögjár. Diósjenyő) kifosztása folytán a múlthoz képest, sajnos, csak kisebb keretekben végezhető feladatát, mivel ez utóbbiak rendbontatására a szükséges anyagi erő nem állott rendelkezésre. De alapos a reménye, hogy hiteltvéreink áldozatkészsége ismét lehetővé teszi, hogy rövidesen annyi gyermeket fog nyaralathatni, mint a múltban.

E célkitűzéshez kéri a zsidó társadalom halhatlan támogatását. Adományok küldhetők a postatakarékpénztári 25.118 sz. csekkszámára, a Magyar Államias Hitelbank vagy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank központiánál a 10. folyószámára.

Canálók rokonokkal, jó ismerősökkel találják
Méltóné
cimét házassági ügyekben. Budapest, IX., Erkel-utca 4., II. 19. Válaszboríték. Fogad hétköznap 4—5 óráig. Kitűnő benősülések mély díszítésével.

Keresek hugom részére
intelligens, **orthodox fiatal embert** 30—35-ig. Hugom nemcsak hozománytal, hanem amerikai affilievittel rendelkezik, saját és jövődöbéljé részére. „Amerika” jelgére a kiadóba.

KERESEK
házasság céljából
40-50 éves férfit,
ki fűszerüzletet vezetésében segítségemre lenne. „Szakmai” jelgére a kiadóba.

Házasság céljából
megismerkednék 60—65 közötti, minden információt kibíró, **jólszituált uriemberrel.**
Lehet orvos, gyógyszerész, jobbállású tisztviselő, kereskedő vagy üzemtulajdonos. Szép lakásban, jó trafikom, szép rakitáram, pénzem van. „Egyedül vagyok” jelgére a kiadóba.

Élvezetelmében dolgozó, csinosnak mondott URILEÁNY, modernül berendezett lakással megismerkedne **házasság céljából**
minden információt kibíró, feltétlen urral, lehet vidéki is, 35—40-ig. „Csak pirosan szép” jelgére a kiadóba.

Házasság céljából
megismerkedne deporálásból **ÖZVEGYEN MARADT** két barát. Főbérleti lakással, ingatlanmal. Csakis intelligens, 40—45 éves, jó megjelenésű iparos választást várjuk. „Kivételül kíméljen” jelgére a kiadóba.

Férjhezmenne
jóházból való,
magas, csinos leány
„30—40-ig” jelgére a kiadóba.

ESKÜVŐRE
divatos férfi- és nő ruhák kölcsönzése.
Esküvői ruhák vétele.
RÓTH, Akácia-utca 6.

Goldné
a zsidó értelmiség legmegbízhatóbb házasságközvetítője. VII., Aislerdörög 8. Iszt. 2. Telefon: 225—490.

Előkelő család egyetlen, 23 éves, szép, művelt, több nyelvet beszélő, megfelelő hozománytal rendelkező, finomlelkű leánya részére, megfelelő, művelt, 30 évet nem túlhaladó, saját egzisztenciával bíró
férjet keres.
Válasz: „Férfyes partie” jelgére.

50 ÉVES, önhittőlán kívül elvált, iparigazolással rendelkező **KERESKEDŐ** megismerkedne **házasság céljából**
készen hozzáilló, gyermektelen, válásos özvegyvel. „Benősülési lehetőség” jelgére a kiadóba.

MEGISMERKEDNÉK
házasság céljából
olyan jómódú nővel, ki üzletem fellendítéséhez segítene. 18—32-ig. „Szádehnt díjazok” jel. a kiadóba.

ÖNÁLLÓ, MOLETT
özvegyasszony
50—55 év körüli, intelligens, egészséges **férjet keres.**
Leveleket „Munkabíró” jel. a kiad.

Amerikai álláshoz juttatna
38—45 éves **doktor-rabbit élettársul,**
intelligens árvalány. Választ „Kölcsönös rokonszenv esetén” jelgére a kiadóba.

Negyvennégy éves
csinos, élelvikám, elsőrendű **HÁZIASSZONY**
férjhezmenne
Pestre vagy vidékre, jó egzisztenciájú uriemberhez. „Nem bírom a magányt” jelgére a kiadóba.

Férjhezmenne
23 éves, kereskedelmi pályára nevelt, szegény, **VIDÉKI**
árvalány
olyan jobb iparoshoz, 40 évesig, ki meleg otthonra várják. „Árva” jelgére a kiadóba.

Orthodox, 33 éves özvegy
gyermektelen, ügyes és csinos leányom, jelentős vagyonnal **férjhezmenne**
hozzáilló, egzisztenciával bíró uriemberhez. „Információt kibíró” jelgére a kiadóba.

Nagyon csinos, házias, önálló szabónő nővéremnek bevezetett, jó vevőkörrel
férjet keresek
50—56 év körüli, egzisztenciával rendelkező uriember személynében. „Boldog családi otthon” jelgére a kiadóba.

A zsinagóga naptá
Október 24., esütörtök: 7
29., péntek: 30 (Ujhöld első ja), szombat: Márcshesván (Ujhöld második napja), va nap: 2, hétfő: 3, kedő: 4, s da: 5, esütörtök: 6.
Szombaton, október 2 heti szidra: Nauáeh, háft Jesája LXVI, 1—24.

Imaldők:

Imaházak	Péntek este	Szombat			Hétfő este
		reggeli	déle	éjféli	
Dohány	1/25	7/10	10/10	5/25	7
Rumbach	1/25	7/10	10/25	5/25	7
Bethlen	1/25	7/10	10/25	5/25	7
Usály	1/25	7/10	10/25	5/25	7
Dóza	1/25	7/10	10/25	5/25	7
Nagyfuv.	1/25	8—	10/25	5/25	7
Páva	1/25	9—	10/25	5/25	7
Zugló	1/25	7/10	10/25	5/25	7
Pindárvah.	1/25	7/10	10/25	5/25	7
Leányárv.	1/25	7/10	10/25	5/25	7

Péntekesti gyertyagyújtás
4 óra 20 perckor.

Budai istentiszteletek: U templomban (III., Zsigmond 49.) és Lágymányoson Bocskay-ut 37.) péntek este órakor, szombat d. e. 1/2 11 kor. Péntek esténként II., I 12. és II., Torockó-u. 6/b. s **Óbudai templom:** III., Z utca 9., péntek és ünnep este órakor, szombat és ünnep 9 órakor.

Társaságbell legdiszkrétebb ház
közvetítő, **Doktorné**
Király-u. 67. I. 3. Telefon: 421

Férjhezmenni
gyermektelen, csinos, jólelkű, özvegyasszony, akár vidékre is van év körüli uriemberhez, gólmás élet” jelgére Boros h be, Andrássy-ut 54.

Férjhezmenne
jól szituált, intelligens, egyed csinosnak mondott **özvegy uriasz**
főbérleti lakással, komoly tenelájú, 58—65 éves uriembe „Boldogság 56” jelgére a ki

UJELET
A MAGYAR ZSIDÓSÁG LA
Szerkesztőség és kiadóhiva VII., Sip-u. 12. — Telefon: 42

Kiadótulajdonos:
A MAGYARORSZÁGI IZRAEL ORSZÁGOS IRODÁJA
Felelős szerkesztő és felelős

RUÓZ REZSÓ
Postafakérelpénztári csekk száma: 26.260. (Magyarországi lilák Országos Irodája.)
Beküldött kéziratokat nem zünk meg s visszaküld nem vállalkozunk.
Nyomatott a Globus nyomdai lével ri, körforgóképein Fel. nyomdavezető: Margittay